

Konferansen med Inønu.

Et viktig møte er avholdt mellom Roosevelt, Churchill, den sovjetrussiske Ankaraambassadør og Tyrkias president. Det knappe kommunikeet fra møtet er supplert av en tale, holdt av utenriksminister Mnemendjoglu, som fastslo at alliansen med Storbritannia var sterkere enn noensinne, og forholdet til de to andre stormakterne like godt som til alliansepartneren.

Det er ikke vanskelig å gjette at underhandlingene har dreiet seg om tyrkisk krigsdeltagelse, eller i det minste om gjennommarsj for allierte styrker. Men på grunnlag av de foreliggende opplysningene er det ikke gjørlig å si når og under hvilke betingelser Tyrkia vil tillate gjennommarsjen. Derimot er det sikkert at konferansen har vakt stor uro blant Tysklands Balkan-vasaller. Særlig merkbart er dette i Bulgaria som grenser til Tyrkia og som er oppskaket av bombardementene av Sofia. Byen har på en måned vært utsatt for tre store angrep. Det har vært meldt om demonstrasjoner i Sofia, og om hemmelige underhandlinger i det bulgarske parlament hvor utenrikksspørsmål ble drøftet. Ryktene, som skriver seg fra ungarsk og sveitsisk hold, er ikke bekreftet fra Sofia og de er dementert fra Berlin. Men likevel har Hitler truet med represalier i tilfelle Bulgaria ville trekke seg ut av krigen.

Tito — Mihailovitsj.

Konflikten mellom de to jugoslaviske generalene er tilspisset, og Tito har dannet en ny regjering — Den nasjonale frigjøringskomite. Det har i det senere svirret rykter om underhandlinger mellom Mihailovitsj og quislingene Neditsj og Pavelitsj. Den første av disse har tyskerne innsatt som minister-president i Beograd. Den annen står i spissen for de kroatisk-førræderne.

Fra offisielt hold i London opplyses foreløbig bare at i den senere tid er flere britiske offiserer og større mengder krigsmateriell sendt til Tito enn til Mihailovitsj. Som årsak blir det oppgitt at partisanarmeen har vært aktiv, mens Mihailovitsj har forholdt seg avventende. (Se neste spalte)

Fra studentutvalget.

Til de mannlige studenter: Ingen melder seg frivillig for tyskerne. De få som har mulighet for det, fortsetter kampen her heime, resten sørger for å unnslipe. Inntil da: Vær forsiktig. Tro ingen rykter om at fengslingen er slutt. Vær forberedt på razzia. Vis deg ikke ute hvor du kan bli gjenkjent. Hold deg beredt.

Til de kvinnelige studenter: Følg samme parole som resten av det norske folk i spørsmålet om tysk arbeidsinnsats. Skaff deg annet arbeid. Nekt dersom du blir utkommandert.

Flukten fra Danmark har tatt ny fart. Årsaken er at tyskerne treffer forberedelser til en omfattende arbeidstjeneste. Hittil er det meldt offisielt at 7000 dansker i første omgang skal tas ut «på frivillighetens» vei. Men kjennskapet til at tyskerne har truffet langt mer omfattende forberedelse på grunnlag av de danske vernepliktsregistre, har skapt voldsom uro og fått tusener av dansker til å gå i dekning.

Invasjon på Jylland?

Tyskerne er tydelig meget nervøse for at det skal bli alvor av invasjonen i Jylland. De sender derfor nye troppestyrker dit, og ifølge bladet «Den frie Danske» skal det nå være hele 250 000 mann på halvøya. General von Hannecken har forlagt sitt hovedkvarter til Silkeborg. Rommel har inspisert forsvarsforberedelsene.

Cesare Rossi, en av opphavsmennene til mordet på Mateotti, er arrestert av alliert politi i Sorrento.

«Times» for 9 des. slår fast at Storbritannia hittil har støttet Mihailovitsj i egenskap av kong Peters krigsminister, idet en regnet med å kunne samle folket omkring ham til kamp mot fienden. I virkeligheten er det Tito som har klart å samle de fleste representantene for de tallrike nasjonale og politiske gruppene i Juzoslavica. Det konservative britiske organ fortsetter med at Titos politiske innstilling er av underordnet rolle. Han fortjener støtte fordi han handler. En avventende holdning er nyttig bare for fienden.

ØSTEN — PERSPEKTIVER

Patruljekampene på grensen mellom India og Burma fortsetter. Hensikten er sannsynligvis å binde japanske styrker — ikke å forsere det vanskelige fjellandskap. Vel så viktig synes bombingene av mål i Burma. Denne kan være opp-takten til amfibieoperasjoner som kan bli utført, ikke bare på Burmas østkyst, men også lengere sør, eventuelt på Malakkakysten.

I sør fortsetter kampene om de siste fiendtlige støttepunktene på Salomonsøyene. Samtidig rykker australske styrker fram på Ny Guinea, hvor de nettopp har besatt Wareo på Huonhalvøya. Bombingen av Rabaul og Cape Glosta på Ny Britannia fortsetter. Fra Salomonsøyene og Ny Guinea vil veien kunne gå videre over Ny Britannia til Karolinene eller over Hollandsk Vestindia til Singapor.

I det sentrale Stillehav blir Marshallgruppen bombet og Naru er blitt bombardert fra sjøen. Fra de nylig erobrete basene på Gilbertøyene vil landstigninger kunne bli foretatt først i Marshallgruppen og så på Wakeøya. Men angrepene vil også kunne bli rettet mot Karolinene og Filippinene.

Disse gjetninger m.h.t. de alliertes planer, synes trulige når en sammenfatter enkeltmeldingene til en helhet. En skal være oppmerksom på at realiseringen ville kreve lang tid p.g.a. de store avstandene, men samtidig ville den ramme Japan på vitale punkter, vanskeliggjøre flåteoperasjoner og utsette moderlandet for direkte angrep.

Sabotasjen mot kommunikasjonene i Frankrike har antatt slikt omfang, at Laval har funnet det nødvendig å advare gjennom kringkastingen, om at jernbanevakten er beveget og har fått ordre til å skyte.

Tørken i Sydfrankrike har vært den verste på århundreder, og fisket gir ikke en tredjedel av utbyttet i 1938. Kjøtt, grønnsaker og melk har det lenge vært elendig med utenom svartebørsen, og alle reservelagere er på det nærmeste tomte.

Hertil kommer at hele importen fra koloniene er opphørt siden i fjor, dvs. 45 prosent av hele den franske import.

SVART PÅ HVITT

7. JANUAR 1944

8 JAN. 1944

I sin nyttårstale uttalte foretning sin urokkelige seiersvisshet. Klippe, klippe, klippe, sa ringa mot strømmen.

4685 O.V.

Jfr.

750000 TYSKERE TRUET I DNJEPRBUEN

Formiddagsnyheter 6-1.

Den fiendtlige bastion, jernbane-knutepunktet Berditsjev er befridd. Framgang langs banen til Sjepetovka. Fra Bielaja Tsjerkov er russerne rykket fram 65 km mot sør. Andre avdelinger har inntatt Taransjtsja 40 km s-ø for Bielaja Tsjerkov. Ca. 90 bebodde steder inntatt i Hvitrussland, bl.a. landsbyen Lasy 50 km fra banen mellom Nevel og Vielikije Luki. Russerne oppfordrer partisanstyrkene til å sprengte broene over Dnjestr.

Den polske regjering har sendt ut en deklarasjon i anledning overskridelsen av den gamle polsk-russiske grense. Meningen synes å være det å gjøre krav på omgående gjenoppretting av polsk administrasjon i områder med ukrainsk-hvitrussisk flertall.

Kiel, Stettin og mål i Vesttyskland og Frankrike bombet. Blant de franske mål nevnes Tours og Bordeaux. Mosquito angrep Berlin. Lokal framgang i Italia. Fortsatte gatekamper i Banjaluka. Befrielse av en liten by i Bosnia og en i Krotia. Titos styrker har erobret en øy i Adriaterhavet.

Framgang på Ny Britannia, Ny Guinea og i Kina. Bombing av Marshall- og Salomonsøyene.

Den danske dikterpresten Kai Munk er myrdet av nasistene.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Kampene omkring Nevel har ført til erobring av hele jernbanen til Vielikije Luki. Russiske styrker nærmer seg Novo Sokolniki. Alle jernbaner fra Vitebsk er brutt, og Den røde arme rykker fram mot Polotsk ved banen til Riga.

Faller Vitebsk, Polotsk og Novo Sokolniki vil den videre framgangen være atskillig tryggere enn nå, og da kan det muligens gå hurtig til den lettiske grense. Det nå makulerte tyske kart som er omtalt annet steds i bladet, viser

at tyskerne så tidlig som i okt. ikke regnet med å kunne holde stand i disse områdene.

Vel så avgjørende er imidlertid kampene lengere sør. von Mannsteins motoffensiv som ble ført med en tredjedel av det tyske panservåpen — dvs. 8 divisjoner og med 14 infanteridivisjoner, er brutt sammen. På 7 dager har russerne erobret hele det terrenget som de ga opp i løpet av 7 uker. Nå fortsetter de framgangen. Korosten og Shitomir er gjeninntatt. Olevsk ved banen til Lublin erobret. Kosakkavdelinger og senere andre styrker er gått over den gamle polsk-russiske grense på bred front. Knutepunktet Svjagel (Novo Volinsk) på jernbanen fra Korosten til Sørpolen er befridd. General Vatutins styrker rykker også mot sør. Samgorodok er tatt og troppene står kloss innpå Vinnitsa. Denne ligger ved Bug og behersker hovedbanen Kiev-Odesa så foruten en sidelinje til Dnjeprbuen. En annen av disse sidelinjene ble brutt da Kasatin ble erobret.

Tyskerne innenfor buen er nå henvist til å nytte jernbaner som gjør store omveier og som også er truet. Stillingen for disse fiendtlige troppene ble ytterligere forverret ved at russerne den 4 ds. inntok Bielaja Tsjerkov — en viktig, tysk pinnsvinstilling. Herfra trenger nå Vatutins styrker i retning av Dnjeprbuefronten. Kampene innenfor selve buen har i det siste ikke ført til særlige forskyvninger. Avgjørende for dette område er Den røde armers framgang lengere vest og avskjæringen av de tyske sambandslinjene. Mannstein må nå velge mellom en hurtig retrett fra buen — noe som sikkert ville koste store mengder krigsutstyr og nye motoffensiver. Utsiktene for disse er imidlertid dårlige. Det russiske «framspringet», som nå er på størrelse med Belgia, er trygget mot flankean-

grep fra nord ved Pripetsumpene, og store angrep fra sør synes usannsynlig da det mye tyder på at fienden mangler utfallssentra. Berditsjev var tenkelig som et slikt, men byen er omringet og russerne er trengt inn i den.

Den røde armers fantastiske succes vekker bestyrtelse i vasallstatene. Russerne står nå bare 200 km fra den romanske og 400 km fra den ungarske grense. Også tyskerne må ta til å se realitetene i øynene. Ikke mere enn 600 km skiller Vatutin fra den tyske riksgrense. Avstaden er ikke større enn mellom Stalingrad og Charkov en strekning som ble tilbakelagt på under et år.

Og ennå har ikke vestmaktene gått til storaksjon. (Forts. s. 4)

Universitetssaken.

Etter at 296 studenter var blitt sendt til Tyskland, la nasistene om sin politikk. En rekke studenter ble frigitt, men siden 3 juledag har det ikke vært flere løslatelser.

Endringen i den tyske politikk førte til atskillig optimisme. Utviklingen siden har imidlertid vist at en ikke kan vente seg noe godt. Det er grunn til å tro at noen av de ca. 500 studenter som fremdeles sitter i Stavern, vil bli deportert. I de siste dager er noen frigitte igjen arrestert. Enkelte kvinnelige studenter er kalt inn til arbeidsinnsats.

Fra ns-hold er det i noen tilfelle kommet oppfordringer til studentenes pårørende om å søke om frigivelse av de arresterte. Foreldrene skal bl.a. bevitne at deres sønner har vært lojale mot okkupasjonsmakten og ns. Vi advarer mot å følge slike oppfordringer. Løslatelsene før jul skjedde ikke p.g.a. søknader. Disse vil kunne tjene som utplukningsgrunnlag, foruten at de betegner en kapi-tulasjon overfor voldsmakten. Det må ikke skje.

DEN NYE FRONTEN

Det var skammen og bitterheten over regjeringens unnfalleshetspolitikk som skapte den frie pressen i Danmark. Den har hele tiden vært radikalt og aktivt innstillet, og fikk etterhånden så stor makt over folkesinnet at Scavinius tilslutt måtte si stopp: Hit, men ikke lenger! Så kom 29 aug. og unntagelsestilstanden. I sin hovmodige tåpelighet hadde nasiene skaffet seg en ny front.

Vi her oppe kommer til å følge utviklingen av den nye danske linjen med intens oppmerksomhet. Spørsmålet er, om ikke tiden er inne for oss nordmenn til alvorlig å overveie om ikke den danske linjen ville være effektiv også hos oss.

Danskene slåss. De har med glede godtatt tesen om at de er i krig med Tyskland. Hitleristene kan ikke gjøre seg noen illusjoner på dette punktet lenger. Av mønsterprotesjen har det lyktes dem å lage en mønstermotstander. Det er slutt på mildheten, eksekusjonspeletongene har gått i arbeide. Resultatene er det kjente: Motstanden og sabotasjen øker. Sabotørene kjemper og faller som soldater, og deres landsmenn er villige til å ta følgene.

Tyskerne har brutalisert regimet — det ligger i deres natur — men det er tydelig at de ikke er henrykt over å måtte gjøre det. For situasjonen er den at de ikke kan greie forvaltningen selv, og det vet danskene. Tyskerne er nødt til å søke kontakter, til å lirke seg fram. De trenger arbeidskraft og forsøker nå først «frivillighetens» vei. Dette stiller særlig de arbeidsløse overfor et vanskelig valg. Men arbeiderne vet nå hva det vil si å ha mistet en av verdens best utbygde sosiallovgivninger. De vet hva nyordning betyr, og de slåss side om side med de andre på fedrelandsfronten.

Danskene har fått rene linjer. De lar seg ikke mere skremme, og med hver repressaliehandling øker sabotasjevirkningen med nesten matematisk sikkerhet. Det ser nå ut til å råde enighet om å gå inn for den veloverveide, veldirigerte aktive linjen.

De konservatives leder, Christmas Møller, hamrer stadig inn i

En bomberaid forberedes.

Ordren om bombeangrep på Tyskland, er signalet til travel virksomhet på dusinvis av flyplasser i England. Utover kvelden er tusener av menn sysselsatt med å gjøre flyene startklare. Hele dagen har de ført fram bomber, instrumenter, bensin og olje mm. Det hender at starttiden forandres flere ganger i dagens løp. Ja, selve målet kan bli et annet enn opprinnelig bestemt. Så må kanskje hele utrustningsarbeidet gjøres om igjen fra begynnelse til slutt. Forholdet mellom bombelast og brenselmengde bestemmes av flyvningens lengde. Det kan også hende at det nye målet krever at forholdet mellom spreng- og brannbomber må endres, skrive Times' flytekniske medarbeider.

Støvlefolkets nerver.

Generatorbiler er som bekjent ikke helt lydløse. Særlig dårlig oppførte en bil seg i Ålesund for en tid siden. Smellene fra generatoren begynte å anta karakteren av regulære skuddserier. Tyskerne trodde at invasjonen var begynt og slo straks alarm. De besatte broen og åpnet ild mot de alliertes hemmelige våpen, som på typisk jødisk-plutokratisk manér var kamuflert som alminnelig personbil. Sjøføren ble skutt og to andre i bilen alvorlig såret. Oppmuntret av sin succès fortsatte de bolde krigere ildgivningen og oppnådde til og med å såre noen av sine egne landsmenn.

hodet på sine landsmenn, at i dag finnes det ikke høyre, venstre og kommunister, bare våpenfeller i den felles kamp for friheten. Beslutningene er tatt, og selv gamle motstandere av sabotasjen har nå gått over til denne linjen, og erklært seg rede til å ta følgene av handlinger som er blitt en nødvendighet. Det er også hva Christmas Møller stadig gjentar: Det vil koste store ofre, men en krig kan ikke føres uten ofre. Krigen går nå inn i sin slutfase, og en velberegnet og effektiv sabotasje er et overordentlig viktig middel til desorganisering og nedbrytning av fiendens krefter, og dermed til påskynnelse av sammenbruddet.

Dødsstøtet mot ubåtene.

Flyet er en av de viktigste faktorene i kampen om Atlanterhavet. Fra skip kan en i regelen ikke oppdage ubåten før den er i skjebnesvanger nærhet av konvoien. Men fra fly er det mulig selv når ubåten er under vannet, og da kan den bekjempes med bomber og automatkanoner, eller krigsskip kan tilkalles. Konvoien kan bli advart og legge om kursen, og på denne måten unngå ubåtene.

Tidligere var det imidlertid vanskelig å skaffe den nødvendige luftbeskyttelsen, da en var henvisst til nytte de basene som lå i nærheten av operasjonsområdene.

Det verste hullet som ikke kunne dekkes av fly var området ved Azorene, som derfor ble det beste virkefeltet for ubåter som var stasjonert på Europas vestkyst. Dette hullet måtte stoppes, og det ble gjort da England overtok basene på disse sentrale øyene den 12 okt. i år. En faresone på to og en halv mill. kv. km kom dermed under kontroll, og følgen er blitt at en effektiv flybeskyttelse nå kan gjennomføres hele veien fra den nye til den gamle verden. Ubåten, som var Hitlers siste store håp, er knekket.

Den månedsoversikten som ble sendt ut den 9 des., viser at ubåtene har hatt mindre utbytte av jakten enn i noen måned siden mai 1940, og at det ble senket flere ubåter enn handelskip. Den endrede situasjon speiler seg i de nedsatte assuranspremiene: For fart mellom England og Canada er premiene nedsatt fra tre til to prosent, mellom England og Nord-Amerika fra tre og en halv til to og en halv og mellom England og Sydamerika fra fire og en halv til tre og en halv prosent.

Den eneste vanskeligheten som nå står igjen er mørket, selv om ubåtene ved nattetider er relativt ufarlige. De bruker gjerne natten til å gå opp for å lade akkumulatorer og fornye luftforrådet. Kan nå forsøkene med lyskastere på flyene lykkes, skulle ubåtvåpenet snart være satt fullstendig ute av spillet.

Bare 0,1 pct. av arbeidstiden ble tapt i USA p.g.a. streiker i løpet av de siste 6 månedene.

BULGARIA I BAKEVJA

I likhet med Hitlers andre vassallstater er også Bulgaria blitt offer for en reaksjonær klassepolitikk som står stikk i strid med folkets sanne følelser og interesser. Følgen er blitt at landet nå seiler rundt i en bakevje, som det ikke er stort håp om å komme ut av.

Hadde da Bulgaria noe annet valg da det i mars 1941 slapp nasitroppene inn i landet? Dertil kan svares at Boris ville hatt hele det arbeidende folk i ryggen om han hadde satt seg til motverge. Han var i tide blitt advart av Stalin, og kunne regne med støtte fra Sovjet som på det tidspunktet ennå hadde sin ikkeangrepsspakt med Tyskland. Det viste seg jo også at Hitler ikke kunne tvinge igjennom bulgarsk deltagelse på østfronten. På dette punktet sto Boris fast. Han kjente for godt folkets pro-russiske innstilling. Bulgarerne er følelsesmessig bundet til russerne, som de kan takke for sin nasjonale selvstendighet. Dertil kommer at arbeiderbevegelsen har et godt tak på folket, og et sterkt revolusjonært preg, som ikke er blitt mindre under den fryktelige terroren som blodhunden Zankov utsatte den for etter første verdenskrig.

Boris falt tilfote for tyrannen i Berlin og deretter i ryggen på naboene sine. Bulgaria vant deler av Makedonia og Trakia, men tapte sin selvstendighet. Landet ble forandret til et oppmarsjrområde for krigen mot Sovjetsamveldet. Byene ved Donau og Svartehavet er blitt støttepunkter for Hitlers krigsskip og landets egen flåte er blitt brukt til transport av materiell og tropper til Russland, mens jernbanene kjører tyske tropper til Hellas. Videre har tyskerne tallrike flyplasser i landet, og ved å bygge festninger og strategiske veier forbereder de seg på å gjøre Bulgaria til krigsskueplass. Bulgaria må selv betale omkostningene ved de selvbudne gjester, som dessuten driver den storstilte utplyndringen som vi ikke behøver beskrive for norske lesere.

Slik var stillingen da det oppsto et veldig vakuüm på Balkan ved Italias fall. Tomrommet måt-

te for enhver pris fylles, og Tyskland gjorde krampaktige forsøk på å få dannet en Balkanblokk som skulle verge halvøya. Men skriften på veggen var allerede blitt tydelig nok til at de alle betakkert seg. De innrettet seg på å bevare ro og stabilitet innenfor sine egne områder og avholde seg fra alle aksjoner som kunne øke byrden av dumhet og skyld.

En av Bulgarias største dumheter var krigserklæringen til England og Amerika, som ble sendt på et tidspunkt da tanken på en invasjon på Balkan måtte se fullstendig fjollet ut for de fantasi-løse «realistene» som ledet Bulgarias politikk. Men i dag er vi kommet dit at bulgarerne må ta følgene av sine politikers handlinger. Trass i alle dementier, har de måttet utvidet okkupasjonssonene, og avløse tyskerne i store deler av Makedonia og Trakia.

Imens ruller sabotasjebølgene over landet. Teheranmøtet har utløst voldsomme demonstrasjoner. Folket reiser hodet og gir klarere og klarere uttrykk for sitt intense hat til sine tyske fiender og dem som forråder fedrelandet. Forrige gang kostet det Ferdinand hans krone. Denne gang blir det verre, og etter alt å dømme vil utgangen av denne krigen bli skjebnesvanger for de klasser som har ført folket ut i ulykken.

Bulgarerne har ennå en sjanse til å komme ut av bakevja. De kan jage tyskerne ut. De vil få full støtte av de greske og jugoslaviske partisanene, og de har sin ubrukte hær på 450 000 mann. Sin trussel om full besettelse av landet er Hitler ikke i stand til å oppfylle i dag, med alle sine tropper bundne i skjebnekampen i Russland og med truslen om alliert invasjon i vest, hvilken dag som helst, hengende over sitt syndefulle hode.

Bulgaria har fått advarsler både fra Sovjet og Tyrkia. Skal det handles må det gjøres nå. Klokken er fem på tolv, og de siste bombingene av Sofia har vist hva landet har i vente.

Portforbudet i Jylland kommer til å vare krigen ut, melder de tyske myndighetene.

Et viktig våpen.

Parlamentsekretæren i det britiske ministerium for økonomisk krigføring, Dingle Foot, uttalte nylig at sabotasjen er et av de forente nasjoners viktige våpen. Han nevnte spesielt at i februar, mars og april 1942, ble 800 lokomotiver sprengt eller skadet i Polen. Dette var en av årsakene til at tyskernes sommeroffensiv i 1942 ble forsinket og svekket. Foot pekte også på at det tyske nederlaget i Nordafrika ikke bare berodde på den 8 armers innsats, men også på jugoslavernes og grekerne kamp. Stor betydning tiller han forstyrrelsen av kommunikasjonene, idet han hevdet at tyskerne var like avhengig av jernbanene sine som de allierte av sjørutene.

Hans Gude, formannen i Akers forsyningsnemnd, ble for en tid siden ilagt en bot av prispolitiet for kjøp av 3 snes egg og 2 liter fløte på svartebørsen. Gude nekter å vedta boten, idet han hevder at formannen i forsyningsnemnda ikke kunne ilegges bøter. Prispolitiet viste ham til Næringsdepartementet, hvor rette vedkommende erklærte seg enig med Gude og opphevet dommen.

Den kjente tyske lege, professor Esch er blitt avskjediget fra sin stilling ved universitetet i Münster, fordi han i en artikkel hadde skrevet at fabrikkarbeid var uheldig for kvinner.

De brannbombene som RAF nå bruker, kan hverken slukkes med vann eller sand. Under hvert storangrep kastes de ned i titusenvis, og etter at sprengbombene har banet veien gjør de sitt uhyggelige arbeid så effektivt, at det i blant oppstår branner som ikke kan slukkes på mange dager.

Før jul rekvirerte tyskerne 600 000 eks. av «Den 7 sans». Som bilag lot de i okt. trykke et kart over østfronten med vinterlinjen fra Narva til Dnjepr s. for Gomel, så langs elva til et sted n. for Kiev. Her bøyet linjen mot Charkov for å nå Det asovske hav ø. for Mariopol. Kiev, Krémmentsjug, Poltava og Dnjepropetrovsk lå bak «vinterlinjen».

Opplaget er senere makulert.

(Ukeoversikter. Forts. f. s. 1)

INVASJONEN? Luftoffensiven fortsetter med en intensitet som aldri tidligere. Natt til 2 og 3 ds. opplevde berlinerne sitt 9 og 10 store angrep siden midten av nov. I alt er nå over 14 000 tonn kastet over den tyske rikshovedstad. Vesttyskland og Nordfrankrike utsettes stadig for dagangrep. I Frankrike tar disse til å bli nesten kontinuerlige.

Det er mulig at bombingene av jernbanemål og flyplasser i Frankrike er innledningen til invasjonen. Meget tyder på at denne er nær forestående trass i at årstiden ikke er særlig gunstig. General Eisenhower er utnevnt til sjef for de allierte invasjonstyrkene, og Montgomery som er kalt tilbake fra Italia, skal under hans kommando lede de britiske styrkene.

Det vil være dristig å regne som sikkert at de første landsetningene vil finne sted på den franske kanalkysten. Andre områder er også tenkelig. Kanalkysten er den sterkeste befestede delen av «Festung Europa». Kommunikasjonene i disse områdene er gode, og tyskerne ville på kort tid kunne føre fram tropper fra konsentrasjonene lenger inne i landet. Det er mulig at det ville være lettere for de allierte å få fotfeste i Sørfrankrike. Her er det tyske forsvaret ikke på langt nær så utbygd og overraskelsesmomentet ville gjøre seg mere gjeldende. Dette kunne eventuelt oppveie vanskene som ville oppstå p.g. a. den større avstand og den dermed følgende dårlige jagerbeskyttelse. Det kan også tenkes at de allierte i første omgang retter et koordinert angrep mot Holland og Jylland, eller at de foreløpig innskrenker seg til en invasjon på Balkan.

Det siste synes imidlertid ikke overveldende sannsynlig. De geografiske forhold på Balkans vestside ligger vel til rette for forsvaret, og et felttog i disse strøk ville arte seg i likhet med det italienske; det ville derfor ikke føre med seg noen effektiv avlastning for Den røde arme. Et angrep mot Balkan gjennom Tyrkia ville sikkert være mere virkningsfullt, men det er ikke urimelig å anta at tyrkerne vil forholde seg avventende inntil de ser at de allierte er tilstrekkelig overlegne

til å hindre landet i å lide for store tap i forbindelse med en krigsdeltagelse.

Men i alle tilfelle er det grunn til å håpe at vestmaktene vil gå til aksjon. Etter Teheranmøtet ble det kunngjort at tidspunktet for operasjoner fra øst, sør og vest var blitt bestemt. Det er lite rimelig at Stalin ville ha gått med på å gjennomføre nok en vinteroffensiv på egen hånd for så å få hjelp først til sommeren.

ITALIA De heftigste kampene pågår på den 8 armers front. Denne har erobret Ortona, og er rykket noen km videre i retning av Pescara. På de øvrige frontavsnitt har ingen vesentlige forskyvninger funnet sted. Ingenting tyder på at de allierte har klart å tilintetgjøre store fiendtlige styrker, og en må regne med at tyskerne fortsatt vil være istand til å yte heftig motstand. De er sannsynlig at de vil forsøke å stanse den 8 armers framgang ved Foroelva, for på den måten lengst mulig å forsvare veien fra Pescara til Roma.

Luftaktiviteten over Italia har til dels vært hemmet av værforholdene. Angrepene blir vesentlig rettet mot kommunikasjonssentra som Terni, Civitavecchia o.a. Også jernbaneforbindelsene med Frankrike blir bombet. Fabrikker ved Torino har vært utsatt for angrep.

JUGOSLAVIA Kamper har i det senere funnet sted først og framst i Bosnia, Herzegovina og Montenegro. Titos tropper behersker store deler av det østlige Bosnia. To provinser er nylig helt renset for besettestropper. Jugoslaverne har rykket inn i den viktige industribyen Banjaluka, midtveis på forbindelseslinjen mellom Zagreb og Sarajevo, som var et sentrum for den tyske, militære administrasjon.

DET FJERNE ØSTEN De amerikanske styrkene som i slutten av des. gikk i land på Arrawayhalvøya og ved Kap Gloucester, behersker nå to flyplasser på Ny Britannia. Allierte jagere vil fra nå av kunne nå Rabaul, og sundet mellom Ny Britannia og Ny Guinea vil være stengt for fiendtlige skipsfart.

Australske tropper på Ny Guinea fortsetter framgangen langs kysten til Huonhalvøya i retning an Madang. De står nå ved Wald

Japanerna har opplyst at det i løpet av krigens to første år, d. e. fra 7-12-41, har senket 27 allierte hangarskip, 18 slagskip, 92 kryssere og en rekke mindre enheter. Det vil bl. a. si at de etter å ha senket samtlige hangarskip som de allierte benyttet, hadde under bygging eller hadde planlagt, har klart å senke ytterligere 5 slike fartøyer. Det betyr også — når en tar hensyn til tyskernes oppgaver over senkningene — at England og Amerika har tapt flere slagskip enn de hadde og at minst 30 kryssere som aldri fantes, aldri ble påbegynt og aldri ble planlagt, er sendt til bunns av japanerne.

Midt oppe i den vel organiserte, effektive danske sabotasje, forekommer det også i Danmark stadig mislykte, virkningsløse forsøk. Det er amatørerne som er ute og går. De arbeider uten plan, og virksomheten deres er uten fordel for de virkelige sabotørene. Bombene deres er heimegjort, og valder som regel ingen større skade. Likevel utsetter de de danske borgere for repressalier.

De virkelige sabotørene tar avstand fra denne virksomheten. Vi er enig. Sabotasjen er ingen lek. Den skal utføres planmessig av kvalifiserte folk.

Den 29 okt. vedtok regjeringa vår at norske sjøfolk skal ha lønn for den tiden de er eller har vært i krigsfangenskap. Vedtaket gjelder fra 9 april 1940. Utgiftene for tiden fra krigsutbruddet til 29-10-43 dekkes av staten. Det er bevilget 5 mill. kroner til dette formål. Senere utgifter vil bli utredet av Nortraship. Utbetalingene vil finne sted når Norge står fritt igjen.

En frigitt sjømann som reiser tilbake til Norge før krigen er slutt, taper ethvert krav på fangenskapslønn. Det samme gjelder for den som unnlater å melde seg til norsk tjeneste selv om han har høve til det.

Bay. På øyas n-ø kyst, ca 70 km fra Madang, er det landsatt amerikanske styrker som har sikret seg en flyplass i nærheten av landingstedet.

Madang og japanske stillinger på Salomonøyene og Timor har vært utsatt for flere luftangrep.

SVART HVITT

13. JANUAR 1944

OMRÅDER MED POLSK FLERTALL TILBAKE TIL POLEN

Formiddagsnyheter 12-1.

Jernbanen Rowno-Vilna avskåret s og n for Sarny. Denne byen er nå truet fra n, v og s. Hurtig framgang mot Sjepetovka. N-v for Smerinka er russerne kommet fram til Bug. Fortvilte tyske forsøk på å holde elva. Kampene v og n-v for Kirowo fortsetter. Opptellingen viser at det i tiden 4 til 8 januar falt 15 000 tyskere i dette området.

Et av krigens største luftslag ble utkjempet over Tyskland i går. Mandag natt ble Berlin og Vesttyskland bombet av moskittos. Sofia har vært utsatt for 3 flyangrep på 36 timer.

Ytterligere framgang for 5 arme i fjellene omkring Cassino. Febrilske tyske forberedelser til å forsvare denne byen. San Benedetto og Ancona bombardert av britiske destroyere. Pireus ved Athen bombet.

Heftige kamper ved Jajce i Jugoslavia.

President Roosevelt foreslår innført en lov om nasjonal arbeidsinnsats, ikke for å sikre seieren, men for å påskynne den.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Heftige kamper fortsetter i Hvitrussland under ytterst vanskelige forhold, idet store skoger og elver med bare et tynt isdekke hindrer framrykningen. Tyskerne forsvarer både Vitebsk og Novo Sokolniki, men lider store tap — ikke minst tallet på partisanenes innsats. En tysk militærkroniker som nylig kom inn på de russiske friskarene, nevnte at disse aldri slutter seg til Den røde arme, men stadig opererer i ryggen på de retirerende tyske styrkene.

Den russiske framgangen innenfor Dnjeprbuena og i områdene v og s for Kiev, blir stadig hurtigere. Det ser ut til at den tyske militærledelse har begått en feil

ved ikke å trekke seg tilbake i god tid. Fiendens situasjon er nå kritisk, men ikke håpløs. I alle fall kan en regne med at tyskerne i nærmeste framtid vil trekke seg tilbake til Bug, for ikke å si Riga-Odessalinjen. Denne er den kortest mulige frontlinje i øst, men selv den kan på det nåværende tidspunkt vise seg vanskelig for tyskerne å forsvare.

I store drag har de siste operasjonene hatt følgende forløp:

Det viktige industri- og trafikksentrum Kirowo ble inntatt den 8 ds. Herfra rykket så Den røde arme videre i tre kolonner: mot s-v, s og s-ø. I s-v er Rovnoje og Ivanovka inntatt. Sistnevnte by ligger 13 km fra Novo Ukrainka, ved bannen til Piervomask. Bare omkring 70 km skiller nå Den røde arme fra denne byen og dermed også fra Bug og de områdene som er blitt innlemmet i Romania. Framstøtet mot sør har sannsynligvis et mere fjerntliggende mål, nemlig Nikolajev. Styrkene som går mot s-ø har sikret til oppgave å avskjære banen mellom Snamenka og Nikolajev, for så å rykke videre mot Krivoi Rog. Den siste byen blir truet også av andre russiske avdelinger og mulighetene for en omringning skulle være gode.

Nord for Kirowo er byen og jernbanestasjonen Kamenka tatt, samtidig har avdelinger fra Bielaja Tserkov avskåret banen fra Smjela mot vest. Denne var den nest siste retrettbane for de 5 tyske divisjonene som holdt en del av Dnjepr i området fra Kanev ned mot Tsjerkassy. Disse fiendtlige styrkene er nå i en ytterst kritisk situasjon, idet det blir øvet press mot dem såvel fra n-ø som fra Tsjerkassy og Kamenka. De er nå nødt til å trekke seg tilbake gjennom en smal korridor mot s.

Framgangen mot vest fra Berditsjev har fortsatt og jernbanestasjonen Polonnoje, ca. 35 km

DNJEPRBUEN

Hva brast så høyt?
Neuropa av din hånd.

4631

Mappe 67:
Ekspl. 13.1.
Führer 1944
Arg.
O. V.

fra Sjepetovka er erobret.

I traktene omkring Vinnitsa er byene Voronovitse og Nemirov befridd av russerne, som nå står 10 km fra Bug og ca. 20 km fra bannen Odessa-Lwow, den siste store transportvei fra Dnjeprbuena.

Framstøtet mot Sarny, vest for den tidligere polske grense, er stanset omkring 15 km fra byen. Fronten er senere utvidet mot s og har nå en bredde på ca. 150 km. Byene Chudel og Ludwipol foruten andre steder vest for Slutsk er erobret.

Det opplyses at også polske partisaner støtter Den røde arme.

POLEN - SOVJETSAMVELDET

Gjennom Moskvakringkasteren er det sendt ut en erklæring om at Samveldets grenser mot øst, som ble trukket opp i 1939, ikke ansees for definitivt fastlagt, men at områder med polsk flertall vil kunne bli innlemmet i et nyopprettet Polen. Det antydes at Sovjet vil godkjenne en grense noenlunde svarende til Curzonlinjen. Denne linje ble foreslått etter forrige krig av den konservative britiske politiker Curzon. Imidlertid ble ukrainske og hvitrussiske områder innlemmet i Polen ved freden i Riga etter den polsk-russiske krig i 1920.

VESTFRONTEN Luftoffensiven mot Nordvest-Frankrike fortsetter. Cherbourg blant den senere tids mål. Angrep mot Vesttyskland bl.a. mot Ludwigshafen. Nye moskittokter mot Berlin. For 3 uker siden var en sjettedel av husene i Berlin ødelagt. Siden er ytterligere 5000 tonn kastet over byen.

Fagforeningen for de britiske jordbruksarbeidere har sendt en oppfordring til sine franske kamerater om å gjemme bort mest mulig av høsten, så de allierte styrkene kan ha proviant for den aller første tiden i områdene som etter hvert blir besatt.

(Forts. side 4)

KRIGSINNSATSEN først. Et eksempel.

Det er vanskelig og konsentrere seg om nået. Vi tenker tilbake på det som er hendt siste år og ikke minst på det som vil komme. Tiden før 1939 kan nok fortone seg som en lykkelig tid på bakgrunn av det som skjer i dag. Men vi husker alle kriser, arbeidsløshet og uløste sosiale problemer. Særlig tenker vi på at bare 21 år etter verdenskatastrofen 1914-18 ble menneskeheten kastet inn i en ny og ennå grusommere krig. Det er derfor rimelig at vi er opptatt av hvorledes vi skal kunne løse våre samfunnsmessige problemer, og hvorledes vi skal kunne unngå en ny krig.

Det ville være vanskelig å mobilisere den kraft som trenges til dagens kamp, hvis vi ikke håpet på en bedre tid etter dette. Og det kan også være viktig at vi allerede nå skimter hvorledes en ny verden skal innrettes. Men tanken på etterkrigstiden og dens problemer må ikke legge beslag på all vår kraft. Det er selve krigsinnsatsen som har det første krav på vår oppmerksomhet. Vi har så lett for å glemme dette. Det er behagelig å flykte fra den harde virkelighet over i etterkrigstidens tankeverden. Selve den ting at etterkrigsdiskusjonen ikke kan skje åpent, gir den et visst illegalt skjær. Men vi bør lære av det faktum at tyskerne ikke arresterer folk som i ro og fred diskuterer f.eks. den framtidige organisasjon av det norske samfunn. Derimot gjør tyskerne alt som står i deres makt for å slå ned de folk som beskjeftiger seg med problemer som er farlige for dem og deres krigsføring.

Noen av oss er nødt til å arbeide med etterkrigsproblemer og da særlig slike som angår tiden umiddelbart etter krigens avslutning. Vi kan ikke vente at alt vil kunne løses uten noe forberedende arbeid. Men vi må alle være klar over at dagens kamp er det vesentlige. Spørsmålet om hvorvidt Stortinget skal innkalles eller ikke er viktig, men det spiller en underordnet rolle i forhold til spørsmålet om hvorledes vi skal yte vårt bidrag til den seier som er forutsetningen for all beskjeftigelse med etterkrigsproblemer.

På visse områder er det stor materialmangel i Danmark. Ikke minst gjelder det verktøy, spiker, sytråd, knapper og tøy av alle slag. Arbeiderne er virkelig blitt eksperter i å slarve bort verktøy, eller ødelegge dem. Lassevis av spiker føres bort om natta og blir kastet på sjøen. Sytråd og tøy blir ødelagt med saltsyre o.l. Trass i all kontroll klarer arbeiderne ofte å skade fabrikkens maskiner med sand og grus eller ved å miste et eller annet verktøy i maskineriet. Og arbeiderne velger alltid de maskinene som er vanskeligst å unnvære.

Det er klart at alt dette minsker Danmarks produksjonskapasitet og går utover levestandarden. Ødeleggelsen av produksjonsmidlene vil også skape problemer for overgangstiden like etter krigen. Men vanskene vil ikke bli større enn i andre krigsherjete land. De danske arbeidere påskynner Tysklands nederlag. En krig vinnes ikke gratis.

Judas blir hengt!

De motbydeligste av alle quislingske uslinger er angiverne, og i Danmark blir de behandlet etter fortjeneste. Parkenes trær blir brukt til dette formål. Tre angivere ble forleden funnet hengt i Fælledparken i København. De hadde mot betaling angitt Øresundsfiskere som hadde hjulpet landsmenn over til Sverige. To andre angivere ble omtrent samtidig skutt.

Vi trenger også en hemmelig domstol her i landet som kan ta seg av Judas og hans slekt. Trærne har vi.

Danmarks populære slager.

Vi vil ha mer sabotasje det er det, det skal til.
Vi vil lage ravasje det er det, det skal til.
Tyskerne dem vil vi mase det er det, det skal til,
Og så legger vi bombene der hvor Det er dem, der skal til. [vi vil.

91 pct. av alle britiske kvinner i alderen 18 til 40 år var i slutten av 1943 i krigsviktig arbeid.

Det samlede areal av flyplasser i Storbritannia er nå på over en million mål.

Dansk frihetsprogram.

Ved dannelsen av Frihetrådet i heimlandet har danskene fått i stand en enhetlig ledelse av frihetsfrontens kamp, som føres i full forståelse med de frie dansker i London.

Men rådet, som omfatter alle grupper, kommunister innbefattet, nøyer seg ikke med å lede kampen, det ser også mot framtiden og har nylig offentliggjort et etterkrigsprogram som er preget av betydelig politisk og juridisk innsikt. Det er en i detaljer gjennomarbeidet plan for gjenoppsettelse av folkestyre og oppgjøret med quislingene. Med hensyn til de siste ligger tendensen på linje med vår: Vi skal ikke ha noen lovløshet og lynjustis. Retten skal tale.

Det skal opprettes et råd som skal granske de forskjellige grupper av krigsforbrytere og stripete. Disse er: 1) Medlemmer av regjering og riksdag som aktiv har samarbeidet eller bidratt til forståelse med fienden. 2) Tjenestemenn i samme kasus. 3) Journalister, kunstnere, lærere og radiofolk som moralsk har hjulpet tyskerne. 4) Forretningsmenn som har utnyttet stillingen til å berike seg. 5) Nasister med tilhengerne.

I en rekke skarpe definisjoner blir de fire første grupperne ansvar klarlagt. Den siste gruppen skal for retten og dømmes etter de gjeldende strafferegler. De tenderer til selvtækt fra dansk side, som allerede har vist seg, må stoppes. Det er derfor nødvendig at folket får garantier for at forbryterne ikke slipper unna straffen. Den provisoriske regjeringen må straks sikre seg disse personer. Videre skal den suspendere mistenkte embetsmenn og passe på at krigsinntekter, som stammer fra forretninger med tyskerne, ikke unndras konfiskasjon.

Schalburgkorpset skal avvepnes og uskadeliggjøres straks tyskerne er ute av landet.

Det er satt politivakt på alle kinoer. Politiet har ordre om å undersøke alle personer med vesker koffertene og mistenkelige pakker. Det er forbudt publikum å forlate kinoene før forestillingen er slutt. Unntatt er uniformerte tyskere.

PREUSSERÅND OG NASISME

Vi har sett tyskernes barbari utfolde seg heime hos oss. Vi har hørt om millioner jøder, russere og polakker drept i raselærens navn. Alt dette har fått oss til å spørre: Hva er det som egentlig feiler tyskerne?

Det ville være absurd å anta at tyskernes særdrag er biologisk bestemt — at hver tysker fra fødselen er eslet til en despot. Derksom vi godtok en slik påstand, ville vi i virkeligheten ha gått inn for nasienes egen raselære, som alle nøkternt tenkende mennesker avviser.

Selv tyskernes praktiske politikk viser at raselæren ikke er holdbar. De påstår at arven bestemmer såvel menneskenes kroppsbygning som deres sjelelige egenskaper og hevder videre at en, p.g.a. legemsbygningen, kan dele oss alle inn i raser som skiller seg fra hinannen m.h.t. moralsk værd og politisk innstilling. Likevel er selv de nasjonalsosialistiske «spesialistene» ikke i stand til å avgjøre hvem er «jøde» og hvem er «arier» uten å ty til religiøse kriterier. Som bekjent kan en i Tyskland få «det store arierbeviset» som kreves for å bli medlem av SS eller Gestapo og også for å inneha et høyere embete, dersom en kan bevise at ens forfedre i løpet av de siste 120 år ikke har hørt til det jødiske trossamfunn. Det er altså ingen ting i veien for at en «raseren jøde» kan få arierbeviset, bare forfedrene hans har vært forutseende nok til å la seg døpe for 120 år siden.

Det er ikke tyskernes «mindreverdige» biologiske egenskaper, men historien og de sosiale forhold som bestemmer egenarten deres. Den største rolle spiller den preussiske militarisme som i lange tider har satt stempel på de tyske oppfostringsidealene.

På den tid da den borgerlige samfunnsordning tok til å utvikle seg, hadde Preussen allerede lenge drevet kolonisering av landområdene øst for Elben. Koloniseringen ble gjennomført og holdt ved makt av militære organisasjoner som etter hvert fikk stor betydning for utformingen av de preussiske tradisjonene. Da kongeriket Preussen oppstod, ble det dannet

en stående arme hvor soldatene fikk en 10-12 år lang, utpreget autoritær oppdragelse. Tidligere soldater ble gjerne tilsatt i forvaltningen, og de gjorde sitt beste for å la folket få samme oppdragelse som de hadde fått i armeeen. Soldaterånden kom etter hvert til å prege skolene og heimene. Senere da industrialiseringen satte inn, ble preussiske fabrikker og i virkeligheten hele næringslivet organisert på militær manér. Etterhånden utvidet Preussen seg og ble dominerende i hele det tyske rike — dermed spredte også de militære tradisjonene seg.

En kunne innvende mot dette resonnement at også andre land har hatt armeer og spørre hvorfor kom så ikke soldatermentaliteten til å prege alle folk i Europa. Forklaringen er enkel: De andre land, som etter hvert fikk sin stående hær, ble denne organisert langt senere enn i Preussen, og det varte en kort tid innen den ble avløst av en helt annerledes oppbygd vernepliktsarme.

Etter forrige verdenskrig ble det ikke gjort noen forsøk på å påvirke de tyske oppdragelsesmetodene. Den herskelystne, depotiske underoffiseren var fremdeles en hyppig type i Tyskland — i virkeligheten preget han alle yrker også i Weimarrepublikkens dager. Det å marsjere i rekker fortsatte å være tyskernes ideal.

Takket være det at den tyske mentalitet ikke hadde endret seg, fikk nasistene et lett spill. De gikk inn for å nytte — helt systematisk — tilbøyeligheten alle har, som har vært kuet i sin barn dom, til å hate og kue andre. De skapte myten om den «totale fiende». Etter nøye overveielser var det jødene som ble tildelt denne rollen og nødvendigheten av kamp mot dem ble lansert. Dermed hadde nasiene funnet fram til det riktige grunnlaget for en massebevegelse i et folk som er forkvaklet av en autoritær og militaristisk oppdragelse.

«Fritt Danmark» skriver at sabotasjen har kostet 5 pct. av hva tyskerne hittil har kostet landet. Skaden er for 175 millioner. Tyskerne har suget ut 4 milliarder.

Nasistenes kunstplyndring.

Vi må tilbake til Napoleonstiden for å finne maken til den masseplyndring og ødeleggelse av kunstverk som nasistene driver i dag.

For å sikre og bevare kunstneriske verdier fra krigens herjing, og for å skaffe tilbake til de lovlige eierne det som kan reddes etter krigen, har USA oppnevnt en kommisjon som skal samarbeide med tilsvarende grupper i andre land. De sakkyndigste folk som kan skaffes fra museer, biblioteker og billedgallerier er knyttet til en spesiell gren av stabstjenesten i den amerikanske hær for å ta hånd om disse oppgaver.

Det blir et uhyre vanskelig arbeid, da nasistene, som har drevet plyndringen systematisk med spesialkorps av Gestapo og SS, har sørget for å ødelegge alle lister og kartoteker.

I Polen og Tsjekkoslovakia er plyndringen drevet så vidt at det praktisk talt ikke fins noenting igjen av den nasjonale kulturarven i disse landene. Det vil bli mange års intenst arbeid som kreves av kommisjonen, men for vår kultur skyld får vi håpe at arbeidet blir gjort så hurtig og grundig som mulig.

Østerriksk frihetsprogram.

I Sveits er det offentliggjort et dokument som i ni punkter formulerer programmet for det frie Østerrike.

Østerrike skal bli en demokratisk republikk som avstår fra enhver maktpolitikk og baserer sitt internasjonale liv på samarbeidet. Alt som minner om nasismen skal i alle former utryddes og den personlige friheten og alle rettigheter gjenopprettes.

De store godsene skal inndras i forbindelsene med virkelig sosialpolitikk.

Alle antidemokratiske krefter skal fjernes fra skolen som skal reformeres. Det skal herske religionsfrihet og dødsstraffen blir avskaffet, men først etter at alle nasiforbrytere er straffet. Til sist kreves det at kvinnene skal få sin fulle frihet tilbake.

I løpet av 1943 ble ca. 200 tyske ubåter senket.

Ukeoversikter. Forts. f. s. 1)

SYMPTOMER Den røde armés hurtige framgang og de i alle fall tilsynelatende invasjonforberedelser, vekker uro i vasallstatene.

I Bulgaria øker partisanvirksomheten. Sannsynligvis p. g. a. gjæringen, har telefon- og telegrafforbindelsen med Tyrkia vært brutt en tid. Nå er den gjenopprettet, men fremdeles går telegrammer fra Sofia til Ankara om Wien. Masseevakuering av Sofia er i gang. 100 000 av byens 450 000 skal allerede ha forlatt den. Fra tysk hold skal det være framkommet krav om utnevning av en ny bulgarsk statsminister.

General Antonescou har gitt ordre til å evakuere Bessarabia. Masseutvandring av romanere, særlig emhetsmenn, finner også sted fra Bukovina, som i nord støter til de tidligere polske områder. Endelig blir det truffet forberedelser til å forlegge regjeringen fra Bukarest.

I Ungarn er det fra offisielt hold sendt ut en advarsel mot at folk orienterer seg over til de allierte; men utviklingen som er i gang, vil neppe la seg bremse. Betegnende for folkestemningen er det at medlemstallet i de ungarske fagforeningene er øket fra 80 000 til 300 000. Også regjeringen forsøker å ro: I de siste meldingene fra Budapest nevnes det at en stor kontingent tyske SS tropper og kroatisk quisinger er nektet gjennommarsj.

Selv mere fjerntliggende land reagerer.

Et spansk regjeringsorgan framhevet det naturlige i at Spania av ideologiske grunner i sin tid ble ikke-krigførende på tysk side; men avisen dvelte også ved at den senere tid hadde endret folkets innstilling. Fra offentlig spansk hold blir det påstått at alle spanske avdelinger er trukket tilbake fra østfronten. Foreløbig blir dette dementert fra Moskva, men muligens er påstanden bare kommet litt for tidlig.

Sverige som etter lengere tids underhandlinger har undertegnet en ny handelstraktat med Tyskland, har redusert sine leveranser av jernmalm.

I det krigstrette Finland holder nasiklikken sin makt, og en vet i virkeligheten lite om folke-

stemningen. Men kanskje er finsk-amerikanernes innstilling betegnende. Fra et møte som Nasjonal-komiteen for Amerikas finske fagforeningsmedlemmer har holdt i Duluth i Minnesota, ble dette telegrammet sendt til Roosevelt:

«Deres oppfordring til vasallstatene om å reise seg mot sine undertrykkere berører direkte våre landsmenn i Europa. Vi er oppriktig enig i denué oppfordring og er overbevist om at bare styrtelsen av Rytis, Tanners og Manerheims nasistiske klikk kan åpne veien for et demokratisk og selvstendig Finland. Derfor foreslår vi igjen for vår regjering å erklære krig mot denne klikken som trellebinder det finske folket. Det ville være den mest effektive åtgjærd som De forente staters regjering kunne gripe til.»

ITALIA Landsbyene San Vito-re og San Tomaso er tatt. Framgang i fjellene ved Cassino som nå ligger 7 km borte. Jernbanemål n. for Roma og ved Fiume er bombet. Fly- og lokomotivfabrikkene i Reggio Emilia n-v for Bologna, er ødelagt ved to kraftige luftangrep. Også Ancona og orlogshavnen Pola har vært angrepet fra luften.

JUGOSLAVIA En liten by i Banjalukaområdet er erobret av Titos styrker. Tyske forsterkninger på vei til dette området, er revet opp ved Travnik lengere sør.

DET FJERNE ØSTEN De amerikanske styrkene som ble landsatt ved Cidor på Ny Guinea, og australienerne som nå står ca. 75 km n. for Finschhafen, rykker mot hverandre. Japanske troppeavdelinger vil bli presset mellom de to gruppene av allierte styrker. Hårde kamper, men små forandringer på Ny Britannia. Utstrakt luftaktivitet.

Amerikansk humor.

En framstående dame ble innbudt for å innvie et nytt handels-skip. Stor var hennes forundring da hun møtte opp på verftet og ble utstyrt med den tradisjonelle champagneflasken uten å se noe til båten. »Bry dem ikke om det», sa en av arbeiderne, «innen De har klart å svinge flasken, blir båten ferdig.»

SEND AVISEN VIDERE

Angrepsflyet har overtaket.

Det er bemerkelsesverdig hvor få fly de allierte har tapt under de siste toktene over Tyskland, trass i den store konsentrasjon av nattjagere og flakskyts. Det er også påtagelig at dårlig vær, f. eks. tåke ikke lenger hindrer presis bombing i samme grad som før. Det siste kan være et lykketreff, skriver Dagens Nyheter militære medarbeider, men det kan også komme av at engelskmennenes bombesikter nå er så utviklet at de registrerer målet uavhengig av siktbarheten.

Problemet med å observere fly som nærmer seg ved hjelp av «radiolocation», selv om de går over skydekket, er løst i praksis. Likeledes er det mulig fra et fly i luften å observere og følge et annet som er skjult bak skyene. Teoretisk kan en nå snu problemet om og konstruere apparat som gjør det mulig fra et fly å få et fullt leselig bilde av markområdet nedenfor, så leselig at det gir tilstrekkelige opplysninger for bombefelleren til at han kan stille inn bombesiktet med stor nøyaktighet. Hvis dette er tilfelle har angriperen fått enda et middel til å bevare sin overlegenhet over forsvarsvåpnene.

Det nye flyet.

Engelske og amerikanske fabrikkene har gått i gang med masseproduksjon av et nytt slags fly. Det skal ikke drives med propell, men ved innsugning av luft som blir komprimert og så støtt ut. Fordelen skal være at en sparer en hel del energi, at motoren er enklere og at en ikke trenger drivstoff med høy eksplosiv kraft. Det siste reduserer brannfaren. Det opplyses også at flyet vil kunne gå med større fart og ha en større bæreevne enn de typene en har hatt hittil.

Studentene.

Den 7 ds. kl. 17,30, ble 400 studenter sendt fra Stavern til Grønli ved Oslo hvor de ble inn-skipet sammen med 80 Grinifanger. De studentene som tidligere er sendt til Tyskland er i en SS-leir hvor de er nødt til å bruke SS-uniformer. I leiren får de såkalt ideologisk opplæring.

SVART PÅ HVITT

20. JANUAR 1944

TO NYE OFFENSIVER I LENINGRADOMRÅDET

Formiddagsnyheter 19-1.

To nye russiske offensiver er i gang på nordfronten; de har ført til gjennombrudd s for Oranienbaum og ved Ilmensjøen omkring Novgorod. I traktene mellom Novo Sokolniki og Dno er 40 steder befridd. Framgangen inn i Polen fra Novgorod Volynsk, har ført til avskjæring av jernbanen Sjepetovka-Rowno idet småbyen Slawuta er tatt. Som følge av dette er Rowno blitt verdiløs som kommunikasjonsentrum for tyskerne.

Evakueringen av Transdnjestrja og Sofia fortsetter.

Framgang mot Cassino og nye heftige kamper om Pescaras siste forsvarslinje. Pisa bombet.

Forsterkninger landsatt på Ny Britannia. Styrkene rykker nå fram på Arraway-halvøya. Gasmata og mål på Ny Guinea bombet. Churchill er kommet tilbake til London.

De allierte har tatt en ny jager i bruk. Den kan eskortere bombemaskinene helt til Berlin.

Ukeoversikter.

LUFTOFFENSIVEN Ved det store dagsangrepet mot Tyskland i forrige uke ble de store flyfabrikkene i Braunschweig. Orschersleben og Halberstadt ødelagt. De allierte mistet 64 av godt og vel 1000 fly; 120 tyske jagere ble skutt ned. Samtidig ble også industribyene Mechenheim og Wierfeld angrepet. Ved et senere nattangrep ble det sluppet 2000 tonn bomber over Braunschweig. Berlin, Magdeburg og Vesttyskland har vært bombet av mosquitos. En messerschmidtfabrikk i Klagenfurt i det sørlige Østerrike er satt ut av drift av fly fra baser i Italia. Nordfrankrike opplevde den 14 ds. sitt hittil største dagangrep, idet allierte luftstridskrefter var over området fra tidlig om morgenen til sent på kveld. 1100 maskiner tok del i toktene

over Frankrike den dagen.

ITALIA 5 arme holder på å omgå Cassino. Kamper finner nå sted i fjellene n-ø for byen og noen km s for den. Jernbanemål og havner i Italia blir stadig utsatt for luftangrep og bombardering fra sjøen. Hovedstyrken av de tunge amerikanske bombemaskiner som har operert i Middelhavet, er flyttet fra Afrika til Italia.

JUGOSLAVIA En landsby 40 km s for Zagreb er besatt av Titos styrker som rykker mot Petrinja. Cacak i Serbia og Bielina og Janca i Østbosnia er befridd, mens tyskerne har hatt framgang i andre områder i Bosnia.

ØSTFRONTEN En ny russisk offensiv i n har ført til et gjennombrudd på en 15 km bred front, avskåret jernbanen fra Leningrad til Novo Sokolniki og ført til at den sistnevnte byen nå er truet fra n, ø og s. Etterhånden oppstår det også en trussel mot forbindelsen Pskov-Polotsk. Byen Slobodka, bare 30 km fra denne jernbane er erobret. Det skulle være gode utsikter til at den nye offensiven vil tvinge tyskerne til «elastisk krigføring» også i nord. Propagandaen synes å forberede det. Således skrev «Deutsche Allgemeine Zeitung» allerede for flere dager siden: «Når engang Vitebsk-Nelvelaget er avsluttet, kommer geografiske navn, elver, linjer og til og med kommunikasjonsentra til å være av underordnet betydning jevnført med det faktum at russerne ikke har klart å splitte eller oppløse den tyske østfront.»

Bortsett fra å forberede retretten er dette sitat direkte misvisende. Fronten er i virkeligheten allerede splittet ved Den røde armés framgang i Pripetsumpene og v for den tidligere polske grense. Offensiven i sumpene er av ny dato, men den har allerede ført til erobringen av regionalsentret Mosir og jernbaneknutepunkt

Høyre, venstre og kommunister er vi ikke i dag. Men sammen slåss vi for retten til å være det!

tet Kalinkovitsje. Herfra rykker nå våre allierte mot Bobruisk i n og Pinsk i v. Den siste byen er alvorlig truet av general Vatutins styrker som etter å ha tatt Sarny har rykket nordover og nå står omlag 50 km fra den. En annen av Vatutins avdelinger følger banen til Kowel. Rowno er truet fra n og ø. Styrkene ø for dette viktige sentrum er på vei fra Novo Volynsk. De har nå inn-tatt Tuczyn bare 25 km Rowno.

De heftigste kampene foregår for tiden omkring Vinnitsa og især n for Uman. Ved energiske men kostbare motangrep har tyskerne klart å stanse den russiske framgangen. Dette slaget er av vital betydning for hele den tyske sørfront idet det gjelder å forsvare av Odessa-Lwow-banen. Denne dobbeltsporete jernbane har stor betydning for evakueringen av Dnjeprbuen, men den er neppe tilstrekkelig til å holde buen da den ikke skulle kunne forsyne mere enn 24 divisjoner. Banen fra Odessa til buen er enkeltsporet og skulle kunne holde bare 10 divisjoner. En kan gå ut fra at hensikten med de tyske motangrep er å vinne tid for evakueringen. Men p.g.a. de dårlige forbindelsene skulle denne knapt nok kunne gjennomføres uten stort tap av materiell.

Moskva opplyser at nasistene i løpet av de 3 siste ukene har hatt et tap på 120 000 falne, derimot er det tatt bare omlag 7000 fanger. Det relativt lave fangetal viser at fiendens kampmoral ennå ikke er brutt.

Dansk krig!

Lørdag kveld trengte danske patrioter fra båter inn på det store skipsverftet Burmeister & Wain i Kjøbenhavn, overmannet vekten og plasserte bomber over hele området. Skadene var meget store. Bl. a. ble kraftstasjonen fullstendig ødelagt.

Stakkars folk som må være på sjøen i slikt et vær —!

Norges passive motstand har ute i verden skapt en nesten legendarisk glans om vår innsats. Så lenge vi var på defensiven og denne form for kamp var den eneste mulige, kunne vi med god samvittighet sole oss i alt det livssalige lys om Norges navn som flommet mot oss utenfra. Det stimulerende kampviljen og styrket fronten.

Når en soler seg for lenge blir en døs og slapp, og vi har solt oss nok så lenge nå. Våre allierte er ikke lenger på defensiven, de angriper. En mer aktiv form for krigsdeltagelse står dermed på dagsordenen også her i landet. Da blir stoltheten over heimefrontens innsats ikke lenger bare stimulerende, men innebærer også en fare for kampmoralen. Heimefrontens ofre og byrder har i virkeligheten hele tiden vært båret av et forholdsvis lite mindretall, og store deler av folket har hittil vært utenfor faresonen og har etter omstendighetene kunnet innrette seg tålelig bra. Den velvillige legenden om norsk heroisme og motstandskraft, gir alle dem som har sloppet helskinnet og uskadt igjennom disse årene et påskudd til å idealisere den passive motstand, oppfatte den som et slags norsk privilegium, en stilig og makelig vei til ære og seier, staket opp og utpekt akkurat for oss av et nådig forsyn og forståelsesfulle forbundsfeller. Veier og våpen kan være så forskjellige, tenker en, og dette er nå en gang vår vei mot det felles mål; våre våpen mot vold er ånd og isfront. Andre folk kan ha fått pekt ut andre veier og har valt midler som høver for dem, blodig gerilja, krig på kniven med våpen i hånd, sprengstoff, attentater, sabotasje. Vår kamp er den som høver for et lite, men høyt kultivert folk som det norske — slett ikke farefri den heller, dessuten heroisk etter hva vi har latt oss fortelle. Kom ikke her med snakk om aktivisering av motstanden — du kan bringe uskyldige mennesker i livsfare!

I den orkanen som nå raser redder russerne også oss. Deres anstrengelser er umenneskelige harde, deres ungdom forblør. Og

Amfibietropper.

En av denne krigens betydningsfulleste nyskapinger er de såkalte amfibietropper, kombinerte sjø- og landstridskrefter, som skal bane veien for invasjonen på fastlandet.

Det nye ingeniørvåpenet har til oppgave å transportere tropper og forsyninger fra egen kyst til fiendens, enter over vannet eller langs elver og kanaler. Offiserer og mannskaper er utsøkte folk og består av spesialister og fagarbeidere fra alle slags yrker på land og på sjø.

Disse troppene opererer nå over alt på kloden og står nå foran sin hardeste og viktigste oppgave: Hovedinvasjonen av Europa.

Knaben gruver har i stedet for de maskiner som ble ødelagt ved bombeangrepet i fjor høst, forsøkt å få nye fra Sverige. Svenskene har imidlertid meddelt at de ikke mer vil gi lisens for eksport av maskiner til Knaben.

Av Nord-Trøndelags 96000 innbyggere er 1500 eller 1,6 prosent, medlemmer av ns.

Forsikringspremiene for farten England-Australia er satt ned fra ni og en halv til otte pct., til Vestafrika fra ti til syv og en halv pct.

I Gøteborg er det falt dom for å kalle en mann for nasist. Boten var 20 kroner.

vi vender oss til å ta imot hjelpen som en selvfølge. Det er nå engang deres jobb, følt naturligvis, men krig er krig. Når stormen tar tak så huset rister, stiger det opp fra trygge ovnskroker og varme dyner en takk til forsynet, skjult under from og menneskekjærlig medynk: «Stakkars folk som må være på sjøen i slikt et vær —!»

Den stemningen er demoraliserende og må luftes ut. Vår første tanke i alt som skjer må gjelde forberedelsene til den dag da turen er vår til å ta en tårn. Den fysiske og mentale forberedelsen til sluttkampen, er samtidig den eneste måte å ruste seg for etterkrigen på. Vi må møte dens problemer med et sinn som ikke er bundet av fortiden — det som er dødt og forbi.

Den japanske sol går ned.

Vestmaktene har i 1943 slått alle rekorder i bygging av krigsskip. Storbritannia har bygget ferdig 170 enheter av minst korvetts størrelse, der i blant flere slagskip. Særlig vekt er det lagt på den utrustning og de transportmidler som skal til for å utvikle maksimal kraft mot Japan.

USAs flåte omfattet ved årets begynnelse 419 krigsskip av hvilke 21 siden er gått tapt. I dag har amerikanerne atskillig over 800 enheter — en fordobling på ett år! I tonnasje representerer det en økning på over 60 pct.

Antallet av landsetningsskip har øket med 50 pct. og ubåtstønsjen med 30 pct. Amerikanerne har nå 20 000 landstigningsbåter og ytterligere 25 000 er bestilt. Overfor kongressen er det satt fram krav om enda 20 000 av forskjellige typer.

Minst 40 nye hangarskip er nå klar til innsats og nylig ble slagkrysseren «Guam» sjøsatt som nummer to i en ny typeserie, mindre enn slagskip, men større enn kryssere.

Av slagskip har USA i dag 23, mens 15 er under bygning og 8 planlagte. Av kryssere er det 60, mens 58 er under bygning. Antallet av jagere er 370, 70 er under bygning og ikke mindre 500 er planlagt!

Mot dette kan Japan stille 15 slagskip og like mange hangarskip, sannsynligvis 33 kryssere, 130 jagere og ca. 80 ubåter.

Disse tallene kjenner nok japanerne til. De kan ikke drømme om å holde tritt med fienden i nybygning, og da står det bare tilbake og senke det truende overskuddet. Det er dette de har det så travelt med for tiden. Spørsmålet er bare om heimejapaneren er like dum som sin tyske bror?

Skadene ved eksplosjonen i Filipstad viser seg å være atskillig større enn antatt fra først av. De siste rapportene går ut på at 38 hus er totalt ødelagt og 16 så skadet at de antagelig må rives. Bare i Munkedamsveien er 25 hus ødelagt. De totale tapene ligger nære inn på 100 mill. kr.

**VIS FORSIKTIGHET
MEN SEND AVISEN VIDERE**

NORSK FRIHETS RÅD?

Vi er kommet over en henvendelse som Norges kommunistiske parti har rettet til regjeringens representanter. Henvendelsen fortjener oppmerksomhet, og vi gjengir derfor et utdrag av den:

«Sentralkomiteen for Det kommunistiske parti har gitt under tegnede fullmakt til å møte som sentralkomiteens representanter på konferansen den 27 okt. 1943. Vi foreslår at følgende spørsmål opptas til behandling:

1. Det rettes henvendelse til vår regjering i London om at den anmoder den britiske og amerikanske regjering om å påskynde opprettelsen av Den annen front i Europa, for derved å gjøre slutt på Hitlers massemyrderier av sivilbefolkningen i vårt land og de øvrige land i Europa.

2. Det rettes henvendelse til vår regjering i London om at den understøtter heimefrontens arbeid for å nå fram til en aktiv innsats i krigen i vårt land. I samsvar hermed tas der følgende praktiske skritt:

a) Det opptas arbeide for å reorganisere og forsterke vår regjering i London, ved at det opptas i regjeringen antinasistiske, demokratiske landsmenn, som er aktivt innstillet til krigen og som i praksis har vist at de vil og kan føre heimefronten til kamp og krig mot de tyske okkupantene.

b) Det opptas arbeide for å sikre heimefronten i vårt land et enhetlig politisk sentrum som består av landsmenn med en aktiv innstilling til krigen, og som i praksis har vist at de vil og kan føre heimefronten til kamp og krig mot de tyske okkupantene — et enhetlig politisk sentrum hvorfra alle former for den nasjonale motstand mot okkupasjonsmakten og nasistene kan ledes.

c) Det opptas arbeide for å opprette et sentrum — en folke-domstol — bestående av vårt lands beste og mest samvittighetsfulle patrioter, som på saklig grunnlag dommer angivere og andre landsforrædere til døden med sikte på å åpne en kompromissløs utryddelseskrig mot disse elementer.»

Så følger det henvisninger til en rekke dokumenter som viser at kommunistene i lengere tid har

søkt å vekke regjeringens interesse for de punktene som er gjengitt ovenfor.

Kommunistene har pekt på en rekke problemer som er av livsviktig betydning for hele heimefronten. Omlegningen av vår krigspolitikk er i dag heimefrontens viktigste problem. En slik omlegning vil nødvendigvis gjøre en bedre kontakt mellom regjeringen og heimefronten som i dag savner en fast og effektiv ledelse.

Vi ser hver dag de uheldige følgene av dette forhold. Hva endelig angiverne angår, så er alle enig i at det må gjøres noe for å få ryddet disse skadedyr av veien. Opprettingen av en folke-domstol ville være et viktig og korrekt skritt i denne retning.

Kommunistenes forslag til en omorganisering av vår kamp, bærer et budskap til alle dem som ennå ikke har frigjort seg fra gamle partipolitiske forestillinger. Disse lar seg påvirke av den nasistiske propaganda, som søker å splitte heimefronten ved å mane fram det gamle kommunistspøkelset. Kommunistene går inn for å bekjempe vår fiende. Vi andre har ingen rett til å avvise et samarbeid med dem. Hver nordmanns plikt er å yte sitt beste i kampen mot nasityranniet.

Vi bør lære av danskene: Den danske konservative fører, Christmas Møller, har gjentagne ganger understreket at den danske innsats ville vært umulig uten en enhetlig ledelse bestående av representanter for alle kjempende grupper, fra kommunistene til de konservative.

Mannerheims gave.

Et av våre heimlige nasiorganer forteller en rørende historie om Mannerheim, mannen som framfor noen er skyld i Finnlands hunge skjebne. Som et symbol på hans store deltagelse med de unge menn han har sendt til fronten og som er kommet mer eller mindre lemlestet tilbake, har han latt forarbeide en stakk som blir til delt alle som har beinskade, som en personlig gave fra ham. Over 3000 finske krigsinvalid er i dag ved hjelp av denne stakken, legger avisen triumferende til

Skånselløs strid.

I anledning av henrettelsene av danske patrioter, har Danmarks frihetsråd offentliggjort et brev til de tyske troppene. Her blir det slått fast at dr. Best tok feil da han trodde at terroren ville skremme danskene. Reaksjonen i Danmark vil bli den samme som i andre okkuperte land: «Jo sterkere press fienden øver på det undertrykte folket, jo hårdere blir motstanden.»

Brevets siste avsnitt er:

«Vi, som kjemper for vårt lands frigjøring, kan ikke med noen slags form for trusler eller vold bli tvunget til passivitet overfor fienden — vi kommer derfor ikke på det nåværende tidspunkt til å unnlate å gjøre den tyske militærledelse kjent med de danske frihetskjemperes urokkelige beslutning om å skjerpe sine stridsmetoder, på samme måte som tyskerne skjerper sine. Svaret vårt på tyskernes erklæring av den skånselløse striden er: Skånselløs strid.»

Danmarks krig.

På et møte 12. januar i Engelsk-dansk forening, holdt Eden en tale hvori han uttalte den Engelske regjeringens anerkjennelse for den danske krigsinnsats, ute ved sine sjøfolk og hjemme ved sine sabotører. Han understreket effektiviteten av den danske krigsførsel på heimefronten og hyldet dem som planla og ledet sabotasjen og de tapre menn som utførte den.

Alle som arbeider i krigsviktige bedrifter må være klar over den plikt de har til å senke tempoet, og nedsette produksjonen etter evne. Særlig gjelder dette ingeniørene som har en avgjørende innflytelse på resultatet av bedriften. La ikke hensynet til «teknisk ære» og bedriftens tekniske framgang få dere til å opptre som hjelpere for våre undertrykkere. Det er forræderi! Det skal vett og vilje til å drive kampen vår — vis at dere har det!

Det første av de nye Victoryskipene ble sjøsatt 13 jan. Disse skipene vil med full last kunne gjøre turen fram og tilbake over Atlanteren på 21 døgn og er så hurtige at de ikke behøver å gå i konvoi.

Polen — Sovjetsamveldet

Den 11 ds. sendte Moskva ut en erklæring som kan sammenfattes i disse punktene:

- 1) Samveldet vil gå med på en revisjon av sin vestlige grense som ble fastlagt i sept. 1939, idet en legger Curzonlinjen til grunn for diskusjonen.
- 2) Samveldet ønsker at et sterkt, selvstendig Polen med adgang til havet skal gjenopstå etter krigen, og vil derfor gjerne se at visse områder som tidligere har vært polske, skal bli forenet med landet.
- 3) Samveldet ønsker å samarbeide med en vennligsinnet polsk regjering.

Curzonlinjen som nevnes i punkt 1, var den grense Polen fikk fastlagt etter første verdenskrig. Den gikk mot s fra Grodno, over Brest-Litovsk, fulgte Bug mot s-ø til den n for Tarnopol svingte mot ø. Aller sørligst falt den sammen med den senere fastlagte mellomkrigsgrense. Selv Curzonlinjen ville ha gitt Polen en nokså stor ikke-polsk folkegruppe lengst i s. Grensen som i 1921 ble trukket opp ved freden i Riga, gikk meget lenger øst og innlemmet i Polen store områder som befolkningsmessig hørte til Ukraina og Hvitrussland.

På den tysk-russiske konferanse i slutten av sept. 1939, ble den nye grense mellom de to stormaktene fastlagt. Den skulle følge elvene Pissa og Narev til Ostrolenka, så skulle den gå mot s-v til Bug og langs denne til Sokal. Grensen gikk herfra mot v på nordsiden av Rawa Ruska til San og så langs denne til kildene. I området ø for denne nye grense var det bare to fylker med mere enn 50 pct. polske innbyggere. I flere av fylkene utgjorde russiske elementer opptil 70 pct. I følge polsk befolkningsstatistikk, offentliggjort i «Concise Statistical Year-Book of Poland», var det bosatt i de fylkene som helt eller delvis kom til å ligge ø for den nye russiske grense, 6 122 300 ukrainere, hvitrusserne, rutenerne og russere, 5 934 900 polakker og 1 120 600 jøder, mens resten av fylkenes 13 402 700 innbyggere besto av forskjellige mindre grupper. Jødene i Polen ble ikke behandlet

som likeverdige med polakkene, og en kan derfor snarere regne dem til de pro-russiske elementene enn til de polske; men selv uten dem var den russiske folkegruppen den største. I de delene av Polen som i 1939 tilfalt Sovjet, var den ukrainsk-hvitrussisk-russiske overvekt enda større enn tallene overfor viser. Samveldets nye grense falt nemlig ikke overalt sammen med fylkesgrensene og polakkene var sterkest representert nettopp i de vestlige delene av de fylkene som ble delt.

Blant ukrainere og hvitrusserne hersket det misnøye med det polske styret. Denne ytret seg i en livlig frihetsbevegelse som i mellomkrigsårene førte til flere vepnete konflikter. Under disse ble det til dels brukt kollektive straffer — således i tilknytning til den såkalte pasifikasjon av Volynia, da regjeringstroppene brente hvert tredje hus i en rekke ukrainske landsbyer.

Curzonlinjen danner, helt til den svinger skarpt mot ø i traktene n for Tarnopol, østgrensen for det område hvor polakkene utgjør mere enn halvparten av befolkningen. På dette sted gjør den etnografiske grensen en sving i motsatt retning — dvs mot v, og når Karpatene ved øvre San. Å legge denne linjen til grunn for en grenserevisjon skulle altså ikke synes å være et urimelig krav fra Sovjetsamveldets side.

Hva som angår punkt 2 er det tydelig at Moskva med uttrykket «tidligere polske områder» mener større eller mindre deler av Østpreussen. En kan gå ut fra at Sovjet går inn for at dette territorium blir delt mellom Polen og de baltiske Sovjetrepublikkene, så en unngår å gjenopprette et av Versaillestraktatens største misfoster: Den polske korridor.

Den 15 ds. sendte den polske eksilregjering gjennom BBC et svar på den russiske erklæring. Her het det at den polske regjering gjerne ville tre i forhandling med den sovjetrussiske, og det ble foreslått at engelske og amerikanske representanter skulle være til stede ved en eventuell megling. Det sentrale punkt vedrørende Curzonlinjen ble ikke berørt. Dette ble påpekt i Moskvass svar som ble sendt ut gjennom Tass.

I dette svar ble det også framhevet at Sovjet ikke kan anse den polske regjering, som har tatt del i propagandaen mot Sovjetsamveldet i forbindelse med tyskernes myrderier i Katyn, for vennligsinnet. Til slutt av slo Moskva å forhandle med eksilregjeringen.

En kan beklage at Sovjetsamveldets regjering har tatt dette standpunkt; likevel er det forståelig: Flere av den polske eksilregjeringens medlemmer hører til den gamle, sterkt antirussisk pregete Pilsudski-blokk som behersket Polen inntil krigsutbruddet, og som i august 1939 motsatte seg ethvert samarbeid med Sovjet — en av grunnene til at forhandlingene mellom Vestmaktene og Sovjet strandet den gangen. Den polske utenriksminister, grev Raczynski, framkom for ikke mere enn et år siden, med uttalelser som viste at eksilregjeringen ikke bare var uvillig til å drøfte enhver revisjon av Polens tidligere østgrense, men at den også gikk inn for å danne en mellom-europeisk blokk som ville ha vært tydelig rettet mot Sovjetsamveldet. En kan godt forstå at denne regjeringen ikke kan ha Sovjets tillit.

Rettferdighet - vilkårlighet.

Da den tyske justisminister Thirack tiltrådte sin stilling, ble det fra offentlig tysk hold erklært at domstolene for framtiden ikke skulle følge lovene, men dømme i samsvar med hva de fant riktigst, sett ut fra et nasistisk synspunkt. Det samme kommer til uttrykk i den tysk-kontrollerte pressen i Holland. Denne skriver i forbindelse med de såkalte fredsdomstolene: «Rettferdigheten skal ikke være tidsbunden og heller ikke ta hensyn til lovene, men bare til det den nasistiske dommeren anser for riktig i det foreliggende tilfelle.»

Den tsjekkiske regjering har oppfordret befolkningen i en rekke land — også Norge — til å hjelpe tsjekkiske arbeidere som er på tvangsarbeid å flykte, dersom de ønsker å slutte seg til de tsjekkiske styrkene.

Svensk kringkasting forstyrres nå for danskene av tyskerne.

SVART PÅ HVITT

27. JANUAR 1944

TUREN ER KOMMET TIL NORDFRONTEN

Formiddagsnyheter 26-1.

Framgang i Leningradsektoren på 100 km bred front. Heftige kamper i utkanten av Gatsina, 30 km s-v for Leningrad. Jernbanene som passerer Gatsina er avskåret. Den røde arme rykker inn på jernbanen mellom Tossno og Tsjudowo. Framgang fra Novgorod mot v og s. Troppene står nå bare 15 km fra Simsk. Trusselen mot jernbanen gjennom Luga øker. Tyske angrep avvist med store tap for fienden i traktene Vinnitsa-Uman.

Brohodet s for Roma utvidet, trass i stigende motstand, til 20 km dybde. Troppene står nå ved Via Apia. Anzio erobret. Tyskerne overfører forsterkninger til Romaområdet fra fronten lenger s. Her er amerikanerne igjen gått over Rapido. Flere høyder og stillinger ved Cassino inntatt.

Store slag i Bosnia. Gatekamper i byen Tuzla. Partisanene fordrevet fra Senj på den kroatisk kyst. Bombing av Vratsa 60 km n for Sofia. Dagangrep mot flyplasser ved Zuidersjøen og mål i Nord-Frankrike. Mosquitos over Vesttyskland i natt.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Nordfronten er øyeblikkets kampsentrum. Den røde arme innledet operasjonene med et framstøt fra Oranienbaum og et i traktene omkring Novgorod. En tredje offensiv er senere satt i gang på Volkovfronten, mellom de to første. Hensikten er å danne en knipetang mellom Ilmen- og Peipussjøen og samtidig kjøre en kile inn i sentret for de fiendtlige stillingene.

Store resultater er allerede nådd: Kysten mellom Oranienbaum og Leningrad er rensert. Østersjøflåten har dermed fått økete bevegelsesmuligheter, og den understøtter nå de russiske landstridskreftene. En rekke viktige byer som behersker deler av Leningrads

jernbanenett er befridd — bl. a. Peterhov, Krasnoie Selo, Pusjkin og Pavlov. Krasnogvardeisk er truet. Banen til Narva er avskåret og troppene rykker hurtig fram langs den.

Framstøtene s-ø for Leningrad har ført til erobring av Mga og hele jernbanelinjen Leningrad-Mga Kirisji. Dermed er nok en forbindelse mellom Leningrad og Moskva åpnet. Også Tossno ved hovedbanen til Moskva er befridd og herfra presser russiske avdelinger mot Tsjudovo.

I den tredje av de ovenfor nevnte kamponene er Novgorod inntatt, deler av jernbanen til Simsk ryddet, og framstøtet går nå mot Luga ved jernbanen Leningrad-Pskov, tyskernes siste retrettvei.

Fiendens tap på nordfronten var den 24 kommet opp i 60 000 mann falne, sårete og fanger. Fangetallet er større enn noensinne. Dette kommer av at generalfeltmarskalk Tischler er nødt til å la sine relativt fåtallige styrker klamre seg til de utbyggete stillingene, noe som ofte fører til omringing.

Ytterligere framgang har funnet sted i Pripetsumpene. Steder 80-90 km v for Mosir og bare 10 km ø for den gamle polske grense er inntatt. V for Sarny er Antonowka inntatt. Ved jernbanen Novograd Volynsk-Brest Litovsk er Gosjtsja, bare 20 km ø for Rowno, besatt.

Harde kamper fortsetter ved Vinnitsa og Uman.

LUFTOFFENSIVEN Berlin har nå hatt sitt 11 og 12 store angrep siden 18 november. Til og med det 11 angrepet ble 16 000 tonn bomber kastet over byen. Industribyen Magdeburg, hvor Krupp har sine tankfabrikker, har også vært utsatt for et kraftig angrep; det ble sluppet 2000 tonn bomber. Dagangrepene mot Vesttyskland, Nordfrankrike, Holland og Belgia fortsetter.

(Fortsettes siste side)

I juli var østfronten 2200 km. I dag har den strukket seg til 3000 km. Så elastisk er den.

Slutt med borgervakten.

Tusener av gode nordmenn er i de to siste månedene utskrevet til «borgervakt» i henhold til folkerettsstridig quislinglov av 6 aug. 1942. De fleste er møtt fram fordi de ikke ville utsette andre for å bli innkalt i sitt sted. Dette er nyttelest. Alle blir tatt i tur og orden.

Jernbanevaktens mål er: terror. Flere nordmenn er allerede drept eller lemlestet av togene. Samtidig er alle på det rene med at det hverken blir øvet mere eller mindre sabotasje om folk går på vakt. I stor utstrekning har de innkalte vært forelagt erklæringer til underskrift som det er meningsløst å sette sitt navn under. Utover landet har vaktene ofte måttet tilbringe flere uker milevis fra heim og arbeidssted, og selv sørge for kost og losji.

Alvorligst er følgene det kan få om vi ikke nå gjør slutt på borgervakten. Denne gangen gjelder det jernbanevakt, angivelig til vern mot sabotasje. Neste gang blir kanskje folk satt til å passe på andre krigsviktige anlegg og til slutt kommer den egentlige borgervakten: Nordmenn blir plassert på utsatte steder for å hindre krigshandlinger. Ved å sørge for at norsk blod flyter først tror de kanskje å kunne hindre angrep fra alliert hold.

I de siste ukene har det bredt seg en følelse av at det ville være uverdige å fortsette å møte fram. Borgervakten er både livsfarlig og vanærende. Stopper vi den ikke nå, kan den utvikle seg til kamouflert mobilisering.

Parolen for alle gode nordmenn må derfor fra nå av være: Ingen møter opp etter innkalling til jernbanevakt eller noen annen form for borgervakt.

Sovjet og Island har opprettet diplomatiske forbindelser.

KRIGEN OG FREDEN

Mange mennesker går omkring i en uklar drøm om etter krigen å finne verden, iallfall den lille verden som var deres, i samme forfatning som før, stort sett. Andre som vet at alt slett ikke var som det burde være, skjuler den samme makelige ønskedrømmen bak en trygg og blåøyd tro på at demokratiene vil komme ut av krigen som fra en hard og helsebringende hestekur, styrket og fornyet, friere, rettere, ferdigere og mer demokratisk enn de var. Gjennom lidelse, offer og samkjensle får de besittende klasser endelig øynene opp for det berettigete i det arbeidende folks krav, og store reformer blir gjennomført fort og smertefritt, uten og møte motstand.

De store demokratiske idealene er menneskeverd, frihet og fred, drivkraften i utviklingen er stadig utvidet mulighet for å virkeliggjøre dem. Men i en kamp på liv og død med motsetningen, nasismen, tvinges fredens, frihetens og humanismens stridsmenn til å omskape seg i fiendens bilde for å oppnå samme effektivitet i krigføringen som ham, forherde sitt sinn i den totale krigs tegn, militarisere ungdommen, styrke all autoritet, drukne det rike spill av levende motsetninger i døvende, ensrettet hornmusikk. Denne oppdragelse til krig og død for fredens og livets skyld, er en fryktelig, uunngåelig selvmotsigelse. Men de blåøyde optimisters barneglade håp om at vår seier, som skyldtes denne nødvendige paradoksale utviklingen, umiddelbart vil få som resultat en bedre, mer fri, rundhåndet og sosial menneskehet, at krigen med andre ord har gitt utviklingen et kraftig puff framover, minner ironisk nok om Hitlers idealisering av krigen som «et rensende stålbad».

Selvmotsigelsen oppløser seg når vi nøkternt ser i øynene at krig er heslig, uverdigg og forrående, at stålbadets eneste sikre resultat er søle og blod. Like så nødvendig som det er å gå inn for hensynsløst og med alle midler å knuse det system hvis program det er å eviggjøre voldsmentaliteten og militarismen, like sikkert er det at seieren over barbariet og reaksjo-

Kringkastingssvindelen.

Det foreligger nå detaljer om det nye selskapet som Quisling har solgt landets eiendom, Kringkastingen, til.

Formelt er Norsk Riksringkasting A-S dannet på initiativ av Kultur- og folkeopplysningsdepartementet. Aksjekapitalen kommer til å ligge mellom 12 og 20 mill. kroner, hvorav halvparten tegnes av departementet og resten overtas av Radio-Union, en sammenlutning av alle tyske radiofabriker. Den tyske andelen skal betales ved levering av sendermaterieell og andre varer fra Tyskland.

De virkelige initiativtakere til denne storstilte svindelhistorie er eksperten Alf H. Whist, høyesterettsdommer Apenes, ingeniør Bødker og de tyske myndighetene.

Heim og horehus.

Scenen er en liten enebolig, stue, soveværelse, barneværelse og pikeværelse. Beboerne er et ektepar med sine to barn, 3 og 5 år.

Så gjør tyskerne sin entré. De legger beslag på barneværelset hvor de installerer to tøser til husværelse for tyske soldater. Tyskerne er hensynsfulle og begrenser forretningstiden til kl 10 kveld. Fra da av og til butikken åpner igjen neste morgen står værelset til familiens disposisjon.

Her har vi nasimentaliteten i et nøtteskall: Når tyskerne tenker på sin egen heim, blir de snille og gråter. I andres heimer lager de horehus.

nen kan komme til å styrke barbariet og reaksjonens makt hos seierherren, hvis ikke folket gjennom den totale krigs påkjennning klarer å holde målet klart for øyet uten å la seg narre av illusjoner. Målet er fred, frihet og menneskeverd, dvs et samfunn uten utbytning og klasseherredømme, et virkelig demokrati i motsetning til det som var. Fordi det ikke var et demokrati i ånd og sannhet, men bar i seg sin motsetning kapitalen, fikk vi den forrige verdenskrig, og av samme grunn kunne nasismen vokse seg så sterk at vi fikk denne krigen her. Totale blir derfor våre krigsanstrengelser mot nasismen først når de samtidig innstilles på å skape en bevisst folke-

Hollands martyrium.

Da tyskerne stengte universitetet og deporterte studentene, vakte det veldig oppsikt over hele verden. Og dog var det ikke første gang nasistene gikk til den slags overgrep mot de intellektuelle. Både tsjekker og polakker har opplevd det samme for lenge siden. Men de var riktignok ikke ariere, bare undermennsker.

Men i Holland hadde dette med studentene skjedd før, og de var ariske nok. Ja, etter den østerrikske quislingen Seiss-Inquarts mening var de egentlig tyskere som på grunn av uheldige omstendigheter var slitt løs fra sitt tyske sammenheng og derved ikke hadde fått del i nasismens velsignelser. Både tyskere og hollendere måtte nå streve etter å jevne ut de ulikheter som var følgen av den unaturlige splittelsen. Dette sa reichskommissaren i en tale i 1941, og deretter gikk han i gang med å hjelpe hollenderne til å bli tyskere.

Oppdragelsen fulgte følgende program: Utplyndring, tortur, henrettelse av patrioter og gissler, massedeportasjoner til den tyske industrien og til tvangsarbeid i de erobrete østområdene, deportasjon av tusener av studenter.

Et særskilt punkt i programmet, som ennå ikke var forekommet i andre okkuperte land, var en folkeflytting i stor skala: Tre mill. hollendere, eller en tredjedel av landets befolkning, skulle flyttes østover til kolonisering av de nyerobrete — nå nytapte — russiske områdene.

Hollenderne satte ikke pris på hjelpen. De har ikke noe taknemligere sinn de enn vi. Hele folket satte seg til motverge. Den katolske og den protestantiske kirke, embetsmenn, lærere og arbeidere, alle har de gått til kompromissløs kamp mot herrefolket. Og motstanden øker etter den samme lov som overalt: Jo større trykk og terror, dess større motstand. De frie menneskers lov som nasirettene ikke kan få inn i den legemsdel som kalles hode, og som vi andre bruker å tenke med.

vilje, så sterk at den våger og makter spranget over i det økonomiske demokrati — det eneste fredsmål som varig betyr fred.

TYRKIA OG KRIGEN

I og med Den røde hærs framgang på sørfronten rykker Balkan inn i brennpunktet, og spørsmålet om eventuell tyrkisk krigdeltagelse blir igjen aktuelt. Fra Tyrkias brohode på det europeiske fastland fører det nemlig, især gjennom Maritsadalen, brukbare oppmarsjveier mot Sofia og så videre til Jugoslavia og Romania.

Det er imidlertid et spørsmål om Tyrkia vil gå med på å bryte med sin nøytralitetspolitikk. Landet som i årene før, under og etter forrige verdenskrig, mistet store områder på Balkan, i Asia og Afrika, oppga i tjuårene ethvert krav på sine ikke-tyrkiske besittelser, og har siden gått inn for å bygge opp en sterk nasjonal stat. For å gjøre dette mulig har det tilstrebet et forhold til alle sine naboer. Det sluttet traktater med Sovjetsamveldet, Iran, Irak, Afghanistan, Balkanstatene, Storbritannia, Frankrike og Tyskland.

Mest vidtgående var avtalen med Storbritannia og Frankrike som i virkeligheten forpliktet Tyrkia til å gå med i krigen, da denne holdt sitt inntog i Middelhavsområdet. Imidlertid unnlot Tyrkia å oppfylle sine forpliktelser i 1941 da Hitler undekuet Hellas og Jugoslavia, og det var til og med den gangen det sluttet vennskapspakten med Tyskland.

For Tyrkias framtidige holdning turde forholdet til Sovjet få stor betydning. Dette har vært godt siden Sovjet støttet tyrkerne i krigen mot Hellas 1921. En vennskaps- og nøytralitetspakt ble sluttet mellom de to land i 1925. Den er forlenget flere ganger, sist med 10 års gyldighet i 1935. I løpet av krigen er imidlertid forholdet blitt dårligere. Sovjet er den stormakt hvis interesser lettest kan kollidere med Tyrkias — først og framst p.g a. den betydning herredømmet over innseilingen til Svartehavet har for begge land. En kan også tenke seg at Tyrkias makthavere frykter at Sovjet vil søke å blåse liv i den panslaviske bevegelse som det gamle Russland gikk inn for, og at Samveldet i så fall vil prøve å knytte de slaviske Balkanstatene nærmere til seg. Visse tegn tyder på gjøfodelse av panslavisk tankegang i Sovjetruss-

land; det kom bl. a. til uttrykk i at de slaviske folks fellesinteresser ble sterkt understreket i tilknytning til pakten med Tsjekkoslovakia. Men det er tydeligvis en panslavisme av en ny art, ikke preget av imperialistiske motiver, men av ønske om et jevnbyrdig samarbeide til felles beste. Likevel er det ikke rart om Tyrkia frykter russisk influering på Balkan.

På den annen side er det ikke urimelig at Tyrkias utpregete opportunistiske utenrikspolitikk i løpet av krigsårene har skapt en viss bitterhet i Sovjet. Denne politikk har ytret seg ikke bare i at Tyrkia har unnlatt å oppfylle sine forpliktelser til å gå med i krigen, men først og fremst i vennskapspakten som i juni 1941 ble sluttet med Tyskland, og som bidro til å sikre de tyske armeers sørflykte like før angrepet på Sovjetsamveldet. Det er mulig at Tyrkia nettopp for å øve bot for denne opportuniste og dermed sikre seg status quo på Balkan, vil slutte seg til seierherrene. Territoriale utvidelser kommer neppe på tale for tyrkerne. I svenske aviser har det vært nevnt flere ganger at de allierte skal ha forsøkt å friste tyrkerne med Dodekaneserne. Dette er lite rimelig av hensyn til Hellas; øyene har nemlig vesentlig greske innbyggere. Det er mulig at de allierte søker å friste tyrkerne med løfter om visse økonomiske fordeler; hjelp under landets industrialisering, kreditter o.a. Men det er tvilsomt om alt dette i tyrkiske øyne ville kunne oppveie de lidelsene som en krigsdeltagelse lett kunne føre med seg.

Militært sett står Tyrkia for øyeblikket relativt sterkt. En mill. mann har vært under våpen siden våren 1943 og to mill. kan mobiliseres. Utstyret er godt og moderne, men landets strategiske stilling er ikke udelt gunstig.

Tyskerne behersker Egeerhavet med en rekke baser langs Tyrkias kyst. Fra disse ville de kunne bombe de tyrkiske byene, og samtidig ville de kunne gjøre det ytterst vanskelig for allierte flåtestridskrefter å nå fram til europeiske Tyrkia. Også over land

ville det p.g.a. de dårligere kommunikasjonene, være vanskelig å føre allierte forsterkninger hurtig fram til Trakia. På den annen side står tyske styrker kloss inn på den tyrkiske grense i Europa, og selv om sambandslinjene er dårlige også i Trakia, ville det være en fare for at tyskerne kunne klare å tilbakelegge de 200 km som skiller dem fra Bosporus, Marmarasjøen og Dardanellene, innen den allierte hjelpen kom fram.

Alt i alt er altså situasjonen den at tyrkisk krigsdeltagelse er tenkelig, vesentlig fordi landet vil være med blant seierherrene, men det er en nødvendig forutsetning at de allierte akter å gå til virkelig storstilte aksjoner på Balkan og kan stille garantier om hurtig og effektiv innsats.

Prieto møter motstand.

I midten av desember ble det meldt at sosialdemokraten Prieto, republikaneren Barrio og andre landflyktige politikere hadde opprettet en spansk motregjering i Mexico.

Imidlertid har denne regjeringen møtt motstand hjemme i Spania hvor det spanske federerte parti, landsorganisasjonen, det kommunistiske parti og Catalonias forrente sosialistiske parti, har stillt seg avvisende med den motivering at Prieto og hans feller har til hensikt enda en gang å gi makten til de partiene som monopoliserte den i 1931 med utelukkelse av flere store partier som tok del i folkefronten. Prietos tiltak splitter bare den republikanske enheten, og hans junta representerer ikke samtlige kretser som er fiendtlige mot Francos regime.

Ifølge oppgaver fra New Delhi leveres det nå ved hjelp av fly som starter fra n-øIndia, større mengder krigsmaterieell til Kina enn det noensinne ble ført fram over Burmaveien. Flyene, som tilbakelegger en strekning på over 800 km fra Assam til landingsplasser i Yunnanprovinsen, må over fjelltopper på 20 000 fot. På veien fra Kina fører de med seg krigsviktige eksportartikler, bl.a. tungsten for Sovjetsamveldet.

HUSK AT DET ER MANGE SOM SKAL LESE AVISEN

Rovdrift lønner seg ikke.

Da tyskerne innførte 12 timers dagen i sin krigsindustri, steg produksjonen med omlag 30 pst., men etter noen ukers forløp var mer-produksjonen sunket til knapt 10 pst. Samtidig øket fraværet på grunn av sykdom og ulykker med 30 pst. Nasistene er nå blitt nødt til å gå tilbake til 8 timers dagen.

De forente nasjoner bygger nå 16500 fly i måneden. I november leverte bare de amerikanske fabrikkene 8789 maskiner, hvorav over 1000 4 motors bombemaskiner. Under tokter utført fra engelske baser; ble det fra årets begynnelse til utgangen av november tapt 2189 fly; blant disse var 829 amerikanske bombemaskiner.

Ifølge et dekret som Himmler har utstedt i slutten av desember, skal nå barn mellom 10 og 16 år inkalles til arbeid i industrien.

Har du hørt at tyskerne skal begynne å produsere kanoner på Askim gummivarefabrikk?

De skal brukes til tyskernes elastiske krigføring.

Der Führers byrde for tung.

I de tyske dødsannonse har soldatene hittil «falt for der Führer». Nå er byrden blitt for tung for den guddommelige og Goebbels har instruert avisene om at henrydningen til førerens ansvar sløyfes for framtiden.

Ingen utstillinger!

I den siste tid har en W. Meling holdt separatutstilling i Hammarlunds kunsthandel. Vi skal inn til videre gå ut fra at dette skyldes uoppmerksomhet, men vil understreke at en gjentagelse vil få alvorligere følger.

Kommer du Elsa?

Den neste norske filmen som må blokeres er «Kommer du Elsa?» Filmen er produsert av nasisten G. Willoughby som også på grunn av sitt familieforhold (stesønn av sjefartsminister Irgens og nevé av Hagelin) har dominert norsk filmindustri siden tyskerne kom.

Vi overlater med dette filmen til en lignende behandling fra publikums side som «Sangen til livet».

(Ukeoversikter. Forts. fra s. 1)

ITALIA Ytterligere framgang på den 5 armehøyre fløy: Kryssning av Rapidoelva og erobring av flere steder i nærheten av Cassino. Også armeens venstre fløy er gått til angrep: Den har forsert Gariglianofloden og tropper er også landsatt n for munningen. Minturno er erobret.

Den kraftige offensiven tvang tyskerne til å forlegge 3 panserdivisjoner fra Romaområdet til kampsonen. Dette kan nå vise seg sjebnesvangert for Kesselrings forsvarsplaner, idet det gjorde det lett vint for de allierte å foreta den nye, store landgangen i traktene s for den italienske hovedstad — ca. 90 km n for den tyske forsvarslinje. Operasjonen som var vel forberedt, bl. a. ved den stadige bombing av fiendtlige flyplasser, forløp uten nevneverdig motstand. Brohodet er blitt utvidet omkring havnebyen Nettuno. Troppene er rykket omlag 6 km inn i landet og truer tyskernes forbindelseslinjer på østkysten. En må imidlertid vente at motstanden vil øke etter hvert, og de engelsk-amerikanske troppene er derfor travelt opptatt av å utbygge stillingene sine.

Utsiktene for et relativt nær forestående sammenbrudd av det tyske forsvar av Roma skulle nå være gode. Men Italia-felttoget blir ikke avsluttet med erobringen av hovedstaden. Felttoget bærer fremdeles preg av en innskrenket operasjon; det binder høyst 25 av fiendens 350 divisjoner. Veien til Tyskland går neppe over den Apenninske halvøy.

SYMPTOMER Den nye landgangen i Italia har øket invasjonssangsten hos de franske quislinger, som nå påbyr alle sivile å forlate visse områder av Middelhavskysten.

Allerede på forhånd hadde Laval gjort et nytt forsøk på å bekjempe gjæringen blant folket, idet han opprettet militære domstoler for behandling av saker mot «terrorister». I virkeligheten søker han å kopiere de tyske politidomstolene. Den franske nasjonalkomite har oppfordret politiet til ikke å støtte Lavals terroråtgjerd. Komiteen opplyste samtidig at 400 000 franskmenn allerede er fengslet eller anbragt i kon-

sentrasjonsleir.

Også de bulgarske makthavere ser seg nødsaget til å stramme inn tøylene for å sikre sin egen posisjon. Det skal dannes et nytt politikorps, organisert som SS og med oppgaven å bekjempe «statsfiendtlige elementer». Kunngjøringen om det nye korps kom like etter at den panslaviske komite i Moskva hadde sendt ut en appell som lett kunde øke gjæringen blant de krigstrette og misfornøyde bulgarerne hvis regjering ble oppfordret til å bryte med tyskerne og trekke besetlestroppene tilbake fra Hellas og Jugoslavia.

Den romanske regjering har, sikkert som et forsøk på å bedre sin stilling etter nederlaget, tillatt trykning og omsetning av russiske bøker i Transdnjestrja. Men landet er ennå helt og holdent under tysk kontroll. Tyskerne administrerer i virkeligheten jernbanene. De inspisierer luftforsvaret i Ploestiområdet. I det senere har de sendt ut trusler om at unnfallenhet eller motstand ville føre til at jerngarden igjen ble opprettet. Og romanere som ønsker fred, tør ifølge avisen «Currenta» ikke innrømme det.

STILLEHAVET Operasjonene preges av den allierte luftoffensiven over området fra Ny Guinea og Hollandsk Østindia i s til Hongkong i n, fra Marshalløyene i ø til Andame i v. I løpet av få dager har flyene senket 9 japanske handelsskip og en krysser. Fiendens luftvåpen lider også store tap.

På Ny Guinea står de allierte nå ca. 50 km fra Madang. Kampene fortsetter på Ny Britannia og Bougainville. Britiske tropper som for en tid siden gikk over grensen til Burma, rykker fram. Men alt dette må fremdeles sees bare som en innledning til en kommende storoffensiv.

ROOSEVELT er blitt oppfordret av det demokratiske parti til å stille seg som kandidat også ved årets presidentvalg. Selv har han ennå ikke uttalt om han vil gjøre det; men også i 1940 drøyet det lenge før presidenten offentliggjorde at han ville la seg stille opp til valg.

Skuespillerforbundets formann, Schwensen, er sendt til Tyskland

SVART HVITT

3. FEBRUAR 1944

MOBILISERINGSPLANENE

I forrige uke kunne den frie norske presse offentliggjøre et promemoria skrevet av «justisministere» Riisnæs, og oversendt den 17. januar til SS-Obergruppenführer Berger.

Riisnæs gikk i korthet inn for å mobilisere nordmenn til kamp mot «det bolsjevikiske Sovjetrusland».

Folk har hatt det travelt med å diskutere den tysk-norske «justisministers» P. M. Trass i demotiene er det hevet over enhver tvil at dokumentet skriver seg fra nasihold, og det foreligger bare tre muligheter:

Forslaget kan være satt fram av Riisnæs privat, eventuelt med støtte av en liten gruppe quislinger. Hensikten kan da bl. a. være å vinne de tyske herrers gunst på bekostning av andre, mindre ivrige partifeller.

Det er imidlertid ikke umulig at en må ta P. M. et langt alvorligere. Det er ikke urimelig at en stor del av våre heimlige nasister går inn for det, og at de til dels har støtte på tysk hold. I så fall har forslaget sannsynligvis vært drøftet på møtet mellom Hitler og Quisling. Det er ikke utenkelig at Tysklands hersker nok en gang lar seg narre av feilaktige skildringer av stemningen her hjemme. Tysklands mangel på reserver vil etter hvert bli skrikende, og ønskeoppfyllende tenkning kan få Hitler til å tro at vi og andre trellebundne nasjoner vil la oss villede av bolsjevikspøkelse og nasistene søker å mane fram. I virkeligheten er vi alle på det rene med at Sovjet er en av våre allierte, at dets kamp er vår kamp.

Dementiet i de tysk-kontrollerte avisene tyder på at en åpenlys mobilisering ikke vil finne sted med det aller første. Men det hette her: «Man vil fortsatt følge den ordning at innsats av nordmenn med våpen hånd bare kan skje på frivillig basis.» En bør merke

seg uttrykket «med våpen i hånd». Det er mulig at skrevet var beregnet på heimfronten, at det skulle virke avledende og dekke over noe annet, mindre alvorlig. Det kan f.eks. dreie seg om arbeidsinnsats utenfor landets grenser. Hensikten er i så fall å få oss forberedt på det verste, for at vi så skal puste lettet — «dette er likevel ikke så ille».

svaret på en slik maskert mobilisering må bli det samme som på en direkte. Alle midler må bli tatt i bruk: Generalstreik omfattende ikke bare arbeiderne, men også alle funksjonærer og hele sentraladministrasjonen; sabotasje og aktiv kamp. Det vil være bondenes plikt ikke bare å ta del i kampen, men også å holde forsyningene borte fra fienden og stille dem til rådighet for våre egne. Våre allierte må i tilfellet snarest mulig skaffe oss nye tilførsler av våpen og andre fornødenheter.

Men også om en ser bort fra framtiden fortjener forslaget til Riisnæs stor oppmerksomhet. Selve den kjennsgjering at et slikt dokument kan bli skrevet av en som ikke er pasient på et sinnsykeasyl og at det kan skake oss oppviser svakheten ved linjen vi har fulgt i vår kamp. Vi har for lenge stølt på isfronten — på den passive motstand. Vi har gitt våre fiender inntrykk av at vi er som Trumperstråle i Peer Gynt, og sier med ham: «Jeg får vel følge dem på ferden, men protesterer for all verden.»

Skal vi sikre oss mot enhver form for mobilisering, må våre ansvarlige norske myndigheter gi kampsignalet.

En kan ikke vente at de tyske terrorister i lengden skal holdes i age av en åndelig kamp.

Advokat Pål Schieflo døde nylig i fangenskap i Tyskland, 40 år gammel. Dødsårsaken var tuberkulose.

Terror skal møtes med motterror. (Goebbels)

Og Djevelen drives ut med Bel-sebub!

Formiddagsnyheter 2-2.

Kingisepp erobret. N for byen er hele høyre bredd av Luga renset for fiendtlige soldater. Lengere s står russerne 20 km v for elven Luga. Tyske tap i kampene omkring Kingisepp i løpet av i går, 2000 falne. Den tyske retrettveis for Leningrad er nå bare 40 km bred. Ytterligere framgang fra Ilmensjøen mot knutepunktet Luga. Framgang også v for Sokolniki.

De allierte står ved Campo Leone mellom Anzio og Albano. Cisternas bygrense nådd. Cassino på det nærmeste omringet. Bombing av Triesti, flyplasser i Norditalia og ved Klagenfurt i Østerrike.

Amerikansk landgang på Marshalløyene. Brohoder opprettet.

Operasjonene utvikler seg gunstig.

Viktig endring av Sovjetsamveldets forfatning. Rådsrepublikkene får egen arme og egen utenriksrepresentasjon. Molotov understreker at på denne måten vil republikkene bedre kunne ivareta sine nasjonale og kulturelle interesser.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Pressekorrespondenter beskriver Den røde armes seire på nordfronten som de største siden Stalingrad. I løpet av en kort tid er beleiringen av Leningrad hevet. I og med erobringen av Tosno, Ljuban og Tsjudowo er hovedbanen til Moskva befridd, og arbeidet med å få den i brukbar stand er nå i full gang. S-v for Leningrad behersker russerne nå 60 km av banen til Narva. De rykker hurtig fram mot Kingisepp (Jamburg). Lengere s øker presset mot Luga; våre allierte står nå bare 20 km fra dette viktige knutepunkt som er truet fra n, s og ø. Jernbanen Leningrad-Dno er avskåret i nærheten av Bateskaja. Framstøtet fra Novgorod har bl. a. ført til at Simsk så og si er omringet. Forts. s. 4.